

37.09(075)

B85

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Інститут суспільства
Науково-дослідна лабораторія освітології

ВСТУП ДО ОСВІТОЛОГІЇ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом»
освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

Київ – 2014

000000149933

Бібліотека Київського університету ім. Б. Грінченка

37, 09 (075.8)

B85

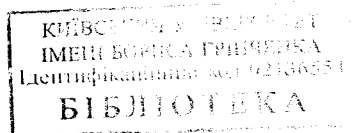
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Інститут суспільства
Науково-дослідна лабораторія освітології

ВСТУП ДО ОСВІТОЛОГІЇ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом»
освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

499669

Київ – 2014

УДК 378:37.07(073)
ББК 74.58:74.24я73
В 84

Рекомендовано Вченою радою Інституту суспільства
Київського університету імені Бориса Грінченка
як навчальна програма з нормативної дисципліни
«Вступ до освітології» для студентів вищих навчальних закладів
(протокол № 7 від 16 квітня 2014 року)

Розробник: *Огнев'юк Віктор Олександрович*, ректор Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України.

Сисоєва Світлана Олександрівна, завідувач науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України.

Рецензенти: *Александрова О. С.*, завідувач кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор філософських наук, професор.

Безпалько О. В., директор Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор.

Вступ до освітології: навч. прогр. для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [розробн. Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О.]. – К.: [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2014. – 80 с.

Навчальна програма «Вступ до освітології» розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

УДК 378:37.07(073)
ББК 74.58:74.24я73
В 84

© В. О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, 2014
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	9
I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
III. ПРОГРАМА.....	11
Змістовий модуль 1.	
Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти.....	11
Тема 1.	
Освітологія – витоки наукового напрямку.....	11
Тема 2.	
Сучасна сфера освіти як об’єкт наукового дослідження.....	17
Тема 3.	
Складові освітологічної підготовки.....	22
Питання до модульного контролю 1.....	30
Список рекомендованої літератури до змістового модуля 1.....	32
Змістовий модуль 2.	
Освітологічні засади функціонування освітніх систем.....	40
Тема 4.	
Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору.....	40
Тема 5.	
Конкурентоспроможність освітніх систем.....	47
Тема 6.	
Джерела розвитку освітніх систем.....	51
Питання до модульного контролю 2.....	54
Список рекомендованої літератури до змістового модуля 2.....	55
IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ	
«Вступ до освітології».....	60
V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	62
VI. КОНТРОЛЬ ЗА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ.....	65
VII. КОНТРОЛЬ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ.....	66
VIII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ).....	67
IX. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ВСЬОГО КУРСУ.....	70
Основна.....	70
Додаткова.....	77

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Стрімкий розвиток глобальних процесів у світі, інтеграційні тенденції, інформаційний «вибух» у суспільстві, зумовлений появою нових інформаційних технологій, значущі соціально-економічні трансформації в країні *висунули освіту на одне з пріоритетних місць у державній політиці, надали освіті статусу гаранта незалежності й національної безпеки кожної держави.*

Модернізація сучасної освіти є закономірним історичним процесом, пов'язаним із необхідністю *зміни освітньої моделі*, що сформувалася в умовах індустріальної культури і вступила у протиріччя з культурними реаліями постіндустріального суспільства. Модернізація як процес удосконалення будь-якої системи в нових умовах, у тому числі й освітньої, починається з *нової філософії, нової культури*. На сучасному етапі цивілізаційного розвитку – це філософія і культура постмодерну. Саме в контексті цієї філософії і культури модернізація сучасної освіти спрямована не тільки на оновлення змісту, форм і методів освітньої діяльності, а й торкається *самого розуміння сучасної освіти як цілісного суспільного феномену.*

Освіта впливає на всі напрями суспільного життя й обумовлює розвиток суспільства в цілому. Головна мета всіх суб'єктів освітнього процесу полягає в тому, щоб сприймати дійсне соціальне замовлення суспільства, фіксувати його, відстежувати зміни і трансформації у соціально-економічному розвитку суспільства та відображати їх у змісті професійної підготовки і професійного розвитку фахівців.

В умовах модернізації освіти в Україні пріоритетна увага надається підготовці нової генерації педагогічних, науково-педагогічних кадрів та управлінців в галузі освіти через магістратуру. Така підготовка спрямована на підвищення рівня психолого-педагогічної, методологічної та управлінської культури фахівця з вищою освітою через опанування знаннями щодо теорії і практики функціонування та розвитку сфери освіти.

В освітню практику сьогодні активно впроваджуються різні парадигми. Разом з тим, жодна з них сама собою не може забезпечити комплексного вирішення тих проблем, які сьогодні постають перед освітою. У наслідок динамічності, неоднозначності і нелінійності сучасного суспільного розвитку, інтегровану сутність освіти неможливо відобразити жодною парадигмою, спрямованою на реалізацію власних парадигмальних домінант.

Освітологія як науковий феномен найбільш повно відображає всі знання, що відносяться до освіти, а саме поняття «освітологія» як науковий термін ліквідує плутанину між *власне освітою та знанням про освіту* незалежно від того, за допомогою яких наук воно отримує.

В Україні науковий напрям інтегрованого пізнання освіти був запропонований академіком В. О. Огнев'юком, який обґрунтував не тільки об'єкт, предмет і предметне поле освітології, а й філософські підвалини розвитку цього наукового напрямку. Відповідно до концепції В. О. Огнев'юка об'єктом дослідження освітології є сфера освіти у її сталому розвитку. Таке формулювання об'єкту вказує не тільки на його системний всеохоплюючий характер (освітніх процесів і явищ), а й чітко визначає, що об'єктом дослідження освітології є відкрита система – система

освіти. Отже, суттєвою відмінністю об'єкту дослідження освітології від інших гуманітарних наук, зокрема педагогіки, полягає в тому, що освітологія є своєрідною освітньою синергетикою для дослідження сфери освіти.

Предмет дослідження освітології досить широкий. Він охоплює: наявні системи й підсистеми освіти в їх сталому розвитку; умови та чинники, що впливають на цей розвиток; домінанти розвитку сучасної освіти (які визначають вектор розвитку освітніх систем).

Освітологія виникла на стику філософії освіти й педагогіки, за рахунку виходу наукового знання за межі їх об'єкту та предмету. Освітологія, як і синергетика, вивчає системи зі зворотним зв'язком, досліджує не процеси стабілізації, а механізми розвитку, виникнення нових освітніх структур за рахунок руйнування старих, тому синергетичний підхід є найбільш доцільним для дослідження освітологічних проблем. Розглядаючи сучасну сферу освіти як взаємодію складних підсистем, здатних до самоорганізації, саморозвитку та самоуправління, синергетичний підхід дозволяє розглянути сучасну освіту і як засіб, що забезпечує інтеграцію різних способів пізнання людиною навколишнього світу, підвищує творчий потенціал людини для вільних і осмислених дій, відкритого сприйняття й цілісного усвідомлення світу.

Інтегрований характер сучасної освіти, складність її як суспільного феномену, зумовленість розвитку освітньої галузі не тільки зовнішніми чинниками, а й власним саморухом, спрямованим на забезпечення відповідності вимогам конкретної історичної доби, вимагають якісно іншого дослідницького підходу до проблем системного функціонування й розвитку сфери освіти.

Дослідженням різних аспектів функціонування сучасної освіти сьогодні займаються представники багатьох наук (соціології, економіки, політології, психології, математики, кібернетики та ін.). Освітологія ж має інтегрувати усі напрями наукових досліджень у сфері освіти й запропонувати новітні шляхи розвитку освітньої сфери. Як науковий напрям, освітологія головним завданням має розвиток сфери освіти як цілісного суспільного феномену, що сприяє духовному, культурному, соціально-економічному і науково-технологічному функціонуванню, відтворенню і розвитку суспільства. Освітологія покликана зосередити свій науковий інструментарій на філософії, історії та соціології освіти, практичних завданнях пов'язаних з економікою освіти, освітньою політикою, удосконаленням освіти та прогнозуванням її розвитку, а також на процесі становлення суспільства освіченої людини, формуванні сукупного інтелекту суспільства та розвитку сучасної цивілізації як цивілізації освіти і науки. Таке міждисциплінарне поле дослідження відрізняється своєю динамічністю й залежністю від суспільних змін і *визначає освітологію як галузь міждисциплінарного наукового знання.*

Освітологічна підготовка передбачає оволодіння знаннями та навиками з таких її складових дисциплін, як-то: філософія освіти, історія освіти, освітня політика, освітнє право, управління освітою, економіка освіти, соціологія освіти, культурологія освіти.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Вступ до освітології» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів

відповідно до навчального плану спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальним планом спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає два залікових кредити (72 години), що об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (28 годин), самостійна робота (40 годин), індивідуальна робота (4 години), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі заліку.

Програма складається з 2 змістових модулів. *Кожний змістовий модуль містить* за кожною темою, яка входить до даного модуля, опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю. *Структура опису кожної теми включає:* назву теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Вступ до освітології», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Вступ до освітології» є теоретичною і світоглядною основою фахової підготовки магістрантів до майбутньої професійно-педагогічної та управлінської діяльності в галузі освіти.

Мета курсу «Вступ до освітології» - забезпечити поглиблену теоретичну підготовку щодо розуміння сфери освіти у її сталому розвитку та сприяти формуванню знань про здобутки та суперечності у теорії та практиці функціонування сучасних освітніх систем; розвиток професійної компетентності управлінця в галузі освіти на основі вивчення освітології як галузі міждисциплінарного наукового знання.

Завдання вивчення дисципліни:

- отримання знань про сучасну сферу освіти як об'єкт наукового дослідження;
- опанування знаннями про значення філософії освіти та педагогіки для становлення та розвитку освітології;
- оволодіння знаннями про становлення та етапи розвитку освітології в Україні та за кордоном;
- оволодіння знаннями про об'єкт, предмет, завдання та предметне поле освітології як наукового напряму інтегрованого дослідження сфери освіти;

- оволодіння системою знань про сферу освіти у різних площинах, вимірах, співвідношеннях та взаємозв'язках з метою усвідомлення закономірностей і тенденцій її розвитку;

- опанування знаннями про джерела розвитку освітніх систем;
- оволодіння знаннями про основні концепти освітології;
- поглиблення знань про напрями освітологічних досліджень;
- формування знань про сферу освіти як соціальний інститут, специфічний сегмент правового та економічного простору, соціокультурну технологію;
- поглиблення знань про складові освітологічної підготовки;
- формування наукового світогляду та методологічної культури щодо цілісного сприйняття сфери освіти;
- розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управління. Зміст навчальної дисципліни «Вступ до освітології» складений з урахуванням того, що магістранти протягом навчання в університеті прослухали теоретичні курси із загальної педагогіки та психології. Навчальна дисципліна «Вступ до освітології» вміщує теоретичні та технологічні проблеми розвитку сучасної освіти та спрямована на розвиток професійно-значущих якостей управління, його здатності до науково-педагогічної та інноваційної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Вступ до освітології» **магістрант має:**

- засвоїти основні категорії, поняття, та терміни, які відображають науковий тезаурус дослідження сучасної сфери освіти;
- опанувати системою знань щодо розуміння сфери освіти як об'єкту наукового дослідження;
- опанувати характеристиками освітологічної підготовки;
- оволодіти знаннями про розуміння поняття освіти як соціального інституту, специфічного сегменту правового простору та як економічної категорії;
- засвоїти різні підходи до визначення конкурентоспроможності освітніх систем;
- удосконалити вміння й навички самостійної навчальної роботи, збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел;
- на основі самопізнання сформувати власний стиль наукової, професійно-педагогічної та управлінської діяльності, професійного спілкування;
- розвивати вміння й навички навчання упродовж життя;
- розширити свій науковий світогляд та підвищити рівень методологічної культури.

Зміст самостійної роботи з курсу «Вступ до освітології» спрямований на поглиблення теоретичних знань та формування наукового світогляду, розвиток методологічної та управлінської культури відповідно до змісту навчальної дисципліни, самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності, вмінь щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації та методичних джерел.

Все це має сприяти професійному розвитку та саморозвитку управлінців в галузі освіти, їх подальшій підготовці до інноваційної професійно-педагогічної та управлінської діяльності.

Від магістрантів *вимагається*:

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).
3. Доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями його наукових уподобань.
4. Порівняння викладу (або змісту) матеріалу з певного питання в різних джерелах.
5. Формувати й висловлювати своє міркування щодо питань проблемного характеру відповідно до кожної теми, що сприяє усвідомленню актуальних проблем вищої освіти й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають відповідно до конкретних умов педагогічного процесу та життєвих ситуацій.
6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

Наприкінці вивчення дисципліни «Вступ до освітології», яка являється першим макромодулем з освітологічної підготовки, важливо проаналізувати оцінку магістрантами якості його засвоєння в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни в науковому світогляді кожного магістранта, рівень сформованості його методологічної та управлінської культури.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Суб'єкти процесу вивчення навчальної дисципліни: магістрант і викладач вищого навчального закладу в розвивальній педагогічній взаємодії.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2 кредити</p> <p>Змістові модулі: 2 модулі</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 72 години</p> <p>Тижневих годин: 2 години</p>	<p>Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»</p>	<p><i>Нормативна</i></p> <p>Рік підготовки: 1</p> <p>Семестр: 1</p> <p>Аудиторні заняття: 32 години, з них: Лекції (теоретична підготовка): 12 годин Семінарські заняття: 12 годин Індивідуальна робота: 4 години Самостійна робота: 40 годин Модульний контроль: 2 години Підсумковий контроль: 2 години Вид підсумкового контролю: залік</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1.									
Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти									
1.	Освітологія – витоки наукового напрямку	9	4	2	2		5		
2.	Сучасна сфера освіти як об'єкт наукового дослідження	14	4	2	2		10		
3.	Складові освітологічної підготовки	11	6	2	2	2	5		
	Разом за модуль	35	15	6	6	2	20	1	
Змістовий модуль 2.									
Освітологічні засади функціонування освітніх систем									
4.	Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору	9	4	2	2		5		
5.	Конкурентоспроможність освітніх систем	14	4	2	2		10		
6.	Джерела розвитку освітніх систем	11	6	2	2	2	5		
	Разом за модуль	37	17	6	6	2	20	1	2
	Разом за семестр	72	32	12	12	4	40	2	2

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ОСВІТОЛОГІЯ – НАУКОВИЙ НАПРЯМ ІНТЕГРОВАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СФЕРИ ОСВІТИ

Основні поняття модуля:

Освіта; сфера освіти; «образование ведение»; едукологія; освітологія; об'єкт та предмет наукового дослідження; система; відкрита система; освітня система; синергетична система; типологія освітніх систем; концепт; об'єкт освітології; предмет освітології; мета освітології; завдання освітології; науковий тезаурус освітології; принципи освітології; етапи розвитку освітології; міждисциплінарний підхід; міждисциплінарне знання; структура освітологічного знання; складові освітологічної підготовки.

ТЕМА 1.

ОСВІТОЛОГІЯ – ВИТОКИ НАУКОВОГО НАПРЯМУ

ЛЕКЦІЯ 1.

ОСВІТОЛОГІЯ – ВИТОКИ НАУКОВОГО НАПРЯМУ

Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. XX століття (В. Хардінг, Е. Стейнер, Дж. Біггс, В. Брезінка, Дж. С. Массія, А. Моншоувер, Дж. Уолтон, Дж. Е. Фішер, Дж. Е. Крістенсен). Формування дослідницьких підструктур із проблем едукології у вищих навчальних закладах світу у 70-80 рр. XX ст.

Генеza поняття «освіта». Освіта як сфера цивілізаційного творення. Концепції «образованиеведение» та едукології на пострадянському просторі (А. І. Субетто, А. М. Новиков, В. І. Прокопцев, М. І. Міцкевич, О. О. Свиридов, К. Олівера, Г. Бордовський, Л. Засоріна, В. Извозчиков, В. Прокопцов).

Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні (В. І. Луговий, В. О. Огнев'юк, В. Ф. Ерн, П. А. Флоренський, А. Фурман). Характеристика поняття «освітологія». Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка. Предметне поле й завдання освітології. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень.

Освітологія і формування сукупного інтелекту суспільства. Освіченість кожного як критерій освіченості суспільства. Характеристика поняття «Ното Educatus» (В. О. Огнев'юк).

Етапи розвитку освітології: філософський; емпіричного знання; визначення освітології як наукової дисципліни; розгортання прикладних освітологічних досліджень; системні дослідження в галузі освітології.

Взаємозв'язок освітології з філософією, педагогікою, психологією, історією, соціологією, економікою освіти, антропологією, культурологією та освітньою політикою. Характеристика складових освітологічної підготовки.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.

Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку

План

1. Генеза поняття «освіта».
2. Освіта як відображення сутності суспільного розвитку.
3. Поняття «едукологія», «образованиеведение» та «освітологія».
4. Становлення та розвиток освітології в Україні.
5. Формування освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти.
6. Науковий тезаурус освітології як наукового напрямку.
7. Значення освітології у сталому розвитку суспільства.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Базалук О. А. Філософія образования в свете новой космологической концепции: учебник / О. А. Базалук. – К.: Кондор, 2010. – 458 с.

Бордовский Г., Извозчиков Б. Эдукология как наука об образовании / Г. Бордовский, Б. Извозчиков // Вестник высшей школы «Alma mater». – 1991. – №3. – С. 24 – 32.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – К.: Знання, 2010. – С. 288 – 397.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін / В. Кремень // Освіта. – 2010. – № 47 – 48 (5430-5431). – С. 4.

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий / За заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Лугай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лугай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33 –35.

Мицкевич Н. И. Эдукология: инвариантные характеристики / Н. И. Мицкевич // Адукатор, 2010. – №1(17). – С. 21 – 26.

Надвинична Т. Роль наукової школи у становленні освітології (вітчизняний та зарубіжний досвід) / Т. Надвинична // Вітакультурний млин. Методологічний альманах. – 2006. – Модуль 3. – С. 13 – 16.

Огнев'юк В. О. Освіта – сутність часу! / В. О. Огнев'юк // Коментарі до Інформаційного збірника МОН України. – 2009. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ipro.org.ua/files/новини/останні_новини/2009/.../2.do.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напрямку «освітологія» / В. О. Огнев'юк / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисосова, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с. – С. 5 –9.

Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень,

О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Науково-методичний журнал «Шлях освіти». – 2009. – № 4 (54). – С. 2 – 6.

Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Освітлогія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк. : щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4-5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.

Освітлогія: витoki наукового напрямy: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хору́жа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітлогія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Проказа О. Т. Проблема трансформації класичної педагогіки в сучасну інфоноосферну едукологію (питання теорії) / О. Т. Проказа // Освіта Донбасу. – № 6 (137), 2009. – С. 5 – 7.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фрактал 1. Эдукология: Ориентировочная основа коллективно-интерсубъектной системомыследеятельности создателей и пользователей эдукологии. (Авторская версия-навигация) / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ЛТА, 2002. – 344 с.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фракталы 2, 3, 4. (Препринты). (Авторская версия-навигация). / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ГЛТА, 2004. – 568 с.

Саух Ю. П. Філософія освіти – педагогіка – освітлогія. Інтерв'ю з Віктором Огнев'юком / Ю. П. Саух, О. В. Вознюк // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2010. – № 1 – 2. – С. 2 – 4.

Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітлогія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хору́жа, С. О. Сисоєва, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисоєва С. О. Методологічні концепти освітлогії / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітлогічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітлогія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Субетто А. И. Принцип, законы и структура науки об образовании – образованиеведения. Императив Неклассического синтеза [Электронный ресурс] / А. И. Субетто // «Академия Тринитаризма». – М., 2003. – Эл. № 77-6567, публ.10892. – Режим доступа: <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0016/001a/00160053.htm>

Фурман А. Vivat, освітлогія! Або мистецтво управління освітнім простором суспільства / А. Фурман // Влада. – 2003. – № 2. – С. 3.

Фурман А. Методологічна план-карта освітлогії як синтетичної наукової дисципліни / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 4). – 56 с. – С. 4 – 18.

Фурман А. Освітлогія як синтетична наукова дисципліна: проблема завдань, об'єкта, предмета, методу / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 3). – 52 с.

Фурман А. Постановня освітлогії, або похід за горизонти відомого / А. Фурман // Психологія і суспільство. – 2003. – № 4. – С. 5 – 9.

Хору́жа Л. Аксиологічні засади освітлогії: держава, суспільство і особистість / Л. Хору́жа // Цілісне уявлення про освіту – на зустріч з освітлогією; за ред.: Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоєвої. – Варшава: Вища школа педагогічна. 2011. – 242 с. – С. 89 – 102.

Steiner Elizabeth Educology of the Free / Elizabeth Steiner – Philosophical Library, New York, 1981. – 68 p.

Додаткова література:

- Вернадский В. И.** Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – М.: Наука, 1975. – Кн. 1: Пространство и время в неживой и живой природе. – 175 с.
- Вернадский В. И.** Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – Кн. 2: Научная мысль как планетарное явление. – Послесловие И. В. Кузнецова и Б. М. Кедрова – М.: Наука, 1977. – 191 с.
- Зуев В.** Криза освіти: український контекст / Віталій Зуев, Валентина Зуева// Вища освіта України. – 2010. – № 2. – С. 8.
- Коваленко О.** Щоб інтелектуальний ресурс став капіталом / О. Коваленко // Освіта України. – 2010. – № 3. – С. 2.
- Москаль Ю.** Сьоме щорічне зібрання авторської наукової школи професора Анатолія Фурмана / Ю. Москаль // Психологія і суспільство. – 2005. – № 4. – С. 163.
- Оливера К. Э.** К теории сравнительной педагогики / К. Э. Оливера // Перспективы. Вопросы образования. – 1989. – № 2 (66).
- Пригожин И.** Делать не физику бога, а физику человека / И. Пригожин // Известия. – 1993. – 24 июля, суббота. – № 138 (23993). – 16 полос.
- Робуль О.** Синергетика як інноваційна методологія педагогічної освіти / О. Робуль // Філософія освіти. – 2006. – №1 (3). – С. 35–36.
- Свиридов О. А.** Теория и методология функционирования образовательных систем: дисс. ... д-ра экон. наук: 08.00.01 / Свиридов Олег Александрович. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с.
- Субетто А. И.** Социогенетика: системогенетика, общественный интеллект, образовательная генетика и мировое развитие / А. И. Субетто. – М., 1994.
- Субетто А. И.** Сочинения. Ноосферизм: В 13 томах. / А. И. Субетто. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2007. – Том седьмой: Системология образования и образованиеведение / Под ред. Л. А. Зеленова. – 520 с.
- Фурман А. В.** Психокультура української ментальності / А. В. Фурман. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Проаналізувати історичні етапи становлення та розвитку інтегрованого наукового напрямку дослідження сфери освіти – освітології. Результати подати у вигляді схеми.

2. Охарактеризувати спільне та відмінне між об'єктом і предметом дослідження освітології та педагогіки, освітології та філософії освіти. Результати представити у вигляді таблиці.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 1:

Основна література:

Базалук О. А. Философия образования в свете новой космологической концепции: учебник / О. А. Базалук – К.: Кондор, 2010. – 458 с.

Бордовский Г., Извозчиков Б. Эдукология как наука об образовании / Г. Бордовский, Б. Извозчиков // Вестник высшей школы «Алma mater». – 1991. – №3. – С. 24 – 32.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – К.: Знання, 2010. – С. 288 – 397.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін / В. Кремень // Освіта. – 2010. – № 47 – 48 (5430-5431). – С. 4.

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий / За заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33 –35.

Мицкевич Н. И. Эдукология: инвариантные характеристики / Н. И. Мицкевич // Адукатар, 2010. – №1(17). – С. 21 – 26.

Надвинична Т. Роль наукової школи у становленні освітології (вітчизняний та зарубіжний досвід) / Т. Надвинична // Вітакультурний млин. Методологічний альманах. – 2006. – Модуль 3. – С. 13 – 16.

Огнев'юк В. О. Освіта – сутність часу! / В. О. Огнев'юк // Коментарі до Інформаційного збірника МОН України. – 2009. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ipro.org.ua/files/новини/останні_новини/2009/.../2.do.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напрямку «освітологія» / В. О. Огнев'юк / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисосова, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с. – С. 5 –9.

Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисосова, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Науково - методичний журнал «Шлях освіти». – 2009. – № 4 (54). – С. 2 – 6.

Огнев'юк В. О., Сисосова С. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисосова // Рідна шк. : щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4-5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.

Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисосова, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисосова. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Проказа О. Т. Проблема трансформації класичної педагогіки в сучасну інфоосферну едукологію (питання теорії) / О. Т. Проказа // Освіта Донбасу. – № 6 (137), 2009. – С. 5 – 7.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фрактал 1. Эдукология: Ориентировочная основа коллективно-интерсубъектной системомыследеятельности создателей и пользователей эдукологии. (Авторская версия-навигация) / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ЛГА, 2002. – 344 с.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фракталы 2, 3, 4. (Препринты). (Авторская версия-навигация). / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ЛГА, 2004. – 568 с.

Саух Ю. П. Філософія освіти – педагогіка – освітологія. Інтерв'ю з Віктором Огнев'юком / Ю. П. Саух, О. В. Вознок // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2010. – № 1 – 2. – С. 2 – 4.

Сисосва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисосва / Освітologia – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисосва, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисосва С. О. Методологічні концепти освітologii / С. О. Сисосва // Розвиток сучасної освіти: освітologiaчні методологи: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітologia – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомилинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисосва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Субетто А. И. Принцип, законы и структура науки об образовании – образованиеведение. Императив Неклассического синтеза [Электронный ресурс] / А. И. Субетто // «Академия Тринитаризма». – М., 2003. – Эл. № 77-6567, публ.10892. – Режим доступа: <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0016/001a/00160053.htm>

Фурман А. Vivat, освітologia! Або мистецтво управління освітнім простором суспільства / А. Фурман // Влада. – 2003. – № 2. – С. 3.

Фурман А. Методологічна план-карта освітologii як синтетичної наукової дисципліни / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 4). – 56 с. – С. 4 – 18.

Фурман А. Освітologia як синтетична наукова дисципліна: проблема завдань, об'єкта, предмета, методу / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 3). – 52 с.

Фурман А. Постановня освітologii, або похід за горизонти відомого / А. Фурман // Психология і суспільство. – 2003. – № 4. – С. 5 – 9.

Хоружа Л. Аксиологічні засади освітologii: держава, суспільство і особистість / Л. Хоружа // Цілісне уявлення про освіту – на зустріч з освітologiaєю; за ред.: Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисосвої. – Варшава: Вища школа педагогічна, 2011. – 242 с. – С. 89 – 102.

Steiner Elizabeth Educology of the Free / Elizabeth Steiner – Philosophical Library, New York, 1981. – 68 p.

Додаткова література:

Вернадский В. И. Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – М.: Наука, 1975. – Кн. 1: Пространство и время в неживой и живой природе. – 175 с.

Вернадский В. И. Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – Кн. 2: Научная мысль как планетарное явление. – Послесловие И. В. Кузнецова и Б. М. Кедрова – М.: Наука, 1977. – 191 с.

Зуев В. Криза освіти: український контекст / Віталій Зуєв, Валентина Зуєва // Вища освіта України. – 2010. – № 2. – С. 8.

Коваленко О. Щоб інтелектуальний ресурс став капіталом / О. Коваленко // Освіта України. – 2010. – № 3. – С. 2.

Москаль Ю. Сьоме щорічне зібрання авторської наукової школи професора Анатолія Фурмана / Ю. Москаль // Психология і суспільство. – 2005. – № 4. – С. 163.

Оливера К. Э. К теории сравнительной педагогики / К. Э. Оливера // Перспективы. Вопросы образования. – 1989. – № 2 (66).

Пригожин И. Делать не физику бога, а физику человека / И. Пригожин // Известия. – 1993. – 24 июля, суббота. – № 138 (23993). – 16 полос.

Робуль О. Синергетика як інноваційна методология педагогічної освіти / О. Робуль // Філософія освіти. – 2006. – №1 (3). – С. 35 – 36.

Свиридов О. А. Теория и методология функционирования образовательных систем: дисс. ... д-ра экон. наук: 08.00.01 / Свиридов Олег Александрович. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с.

Субетто А. И. Социогенетика: системогенетика, общественный интеллект, образовательная генетика и мировое развитие / А. И. Субетто. – М., 1994.

Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм: В 13 томах. / А. И. Субетто. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2007. – Том седьмой: Системология образования и образованиеведение // Под ред. Л. А. Зеленова. – 520 с.

Фурман А. В. Психокультура української ментальності / А. В. Фурман. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с.

ТЕМА 2.

СУЧАСНА СФЕРА ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ЛЕКЦІЯ 2.

СУЧАСНА СФЕРА ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження. Трансформація поняття «освіта». Освіта як сфера життєдіяльності людини і як соціальний інститут. Сфера освіти як цілісне динамічне утворення. Освітні парадигми та освітня практика. Роль наукових досліджень для розвитку сфери освіти.

Синергетичні принципи освіти і науки. Поняття «система», «відкрита система», «освітня система». Типологія освітніх систем. Поняття «системна якість». Властивість емерджентності системи.

Освітологія як системна теорія і практика освіти. Освітлогічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.

Сфера освіти як синергетична система

План

1. Теоретико-методологічні засади системного та синергетичного підходів в освіті.
2. Синергетичні принципи освіти і науки.
3. Циклічність як принцип розвитку освітньої системи.
4. Чинники впливу на розвиток освітньої системи, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.
5. Структура як принципова основа функціонування освітніх систем.
6. Цілокладання та цілеспрямованість у функціонуванні освітніх систем.

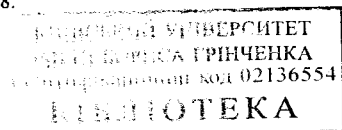
Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.1.

Основна література:

Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть. (Спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 16.

Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.

Видт І. Е. Культурологическая интерпретация эволюции образовательных моделей / И. Е. Видт // Педагогика, 2003. – №3. – С.32 – 38.

Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.

Гершунский Б. С. Философско-методологические основы образовательно-педагогической прогностики / Б. С. Гершунский // Философия образования. – М.: Московский психолого-социальный институт. Флинта, 1998. – 432 с.

Гончаренко С. У. Освіта / С. У. Гончаренко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 614 – 615.

Гончаренко С. У. Побудова педагогічної теорії / С. У. Гончаренко // Педагогічна газета. – 2006. – № 11 (148). – С. 5.

Державна Національна програма «Освіта» («Україна – XXI століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.

Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 21.

Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование; под ред. В. М. Филипповой. – М.: Центр сравнительной образовательной политики, 2003. – 303 с.

Краевский В. В. Науки об образовании и наука об образовании (методологические проблемы современной педагогики) / В. В. Краевский // Журнал «Вопросы философии». – 2009. – № 3. – С. 77 – 82.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Лозова В. І. Педагогічні цінності сучасної освіти / В. І. Лозова // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С. 68 – 78.

Луговий В. І. Проблема понятійно-категоріального апарату педагогічної науки / В. І. Луговий // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С. 24 – 35.

Мицкевич Н. И. Эдукология: инвариантные характеристики / Н. И. Мицкевич // Адукатор. – № 1(17), 2010. – С. 21 – 27.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – 304с. – Бібліогр.: С. 138 –154. – (До 20-річчя незалежності України).

Новиков А. М. О структуре теории образования / А. М. Новиков // Педагогика. – 2005. – № 7. – С. 18 – 23.

Новиков А. М. Постиндустриальное образование / А. М. Новиков. – М.: Издательство «Эгвес», 2008. – 136 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: «Знання України», 2003. – 450 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – № 4 (54). – С. 2 – 6.

Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоева С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Попов А. А. Социально-антропологические основания практик современного образования / А. А. Попов // Вестник Томского государственного университета. – 2008. – № 314. – 207 с. – С. 59 – 62.

Свиридов О. А. Теория и методология функционирования образовательных систем: диссертация... д-ра экон. наук: 08.00.01 / О. А. Свиридов. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с. – РГБ ОД, 71:07-8/398.

Сергеева Т. Современное образование в контексте парадигмы «личность – образование – социум» / Т. Сергеева // Дайджест педагогічних ідей та технологій школа-парк. – 2001. – № 5-6. – С. 26 – 30.

Сисоева С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: [моногр.] / С. О. Сисоева. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с.

Сисоева С. О. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навчальний посібник / С. О. Сисоева, І. В. Соколова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.

Сисоева С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоева // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

Современное образование как открытая система: коллективная монография / под ред. Н. Г. Ничкало, Г. Н. Филонова, О. В. Суходольской-Кулешовой. – М.: Институт научной и педагогической информации РАО, издательство «ЮНИТИ-ДАНА», издательство «ЮРКОМПАНИ», 2012. – 576 с.

Стрельник О. Н. Концепции современного естествознания: конспект лекций / О. Н. Стрельник. – М.: Издательство Юрайт; Высшее образование, 2010. – 224 с.

Субетто А. И. Принцип, законы и структура науки об образовании / А. И. Субетто // Академия Тринитаризма. – 2003. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0016/001a/00160053.htm>

Сухомлинська О. В. Педагогічний ідеал крізь призму теорії моралі: [виховання дітей та молоді] / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 12 – 18.

Сухомлинська О. В. Розвиток особистості і освіта: історичний вимір / О. В. Сухомлинська // Педагогіка і психологія: вісник АПН України. Науково-теоретичний та інформаційний журнал / Академія педагогічних наук України. – Київ, 2008. – № 2. – С. 15 – 26.

Тхагапсоев Х. Г. О новой парадигме образования / Х. Г. Тхагапсоев // Педагогика. – 1999. – №1. – С. 103 – 110.

Фурман А. Освітологія як синтетична наукова дисципліна: проблеми завдань, об'єкта, предмета, методу / А. Фурман // Вітакультурний млин. – 2006. – Модуль 3. – С. 4 – 9.

Додаткова література:

Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10 – 22.

Ващенко Г. Виховний ідеал / Григорій Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. – 190 с.

Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє: до ефективніших суспільств. Доповідь Римському клубові / Б. Гаврилишин; пер. з англ. Л. Лещенко. – К.: Основи, 1993. – 238 с.

Гегель Г. В. Ф. Феноменология духа / Г. В. Ф. Гегель. – М., 1959. – Сочинения Т. IV. – 618 с.

Гадамер Г.-Г. Истина и метод / Ганс-Георг Гадамер; [пер. з нім. Олександр Мокровський]. – К.: Юніверс, 2000. – (Філософська думка). – Т. I: Герменевтика I: Основи філософ. герменевтики. – 464 с.

Д'юї Джон Демократія і освіта / Джон Д'юї – Львів: Літопис, 2003. – 294 с.

Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX-XX ст.): [хрестоматія / упоряд.: Л. Д. Березівська та ін.]. – К.: Наук. світ, 2003. – 418 с.

Мануйлов В., Галкин В. Открытое образование: перспективы, рациональность, проблемы / В. Мануйлов, В. Галкин // Высшее образование в России, 2004. – №1. – С.93 – 103.

Рогова О. Г. Аксиологічний аспект гуманітарної парадигми освіти / О. Г. Рогова // Філософія № 4 (72). – 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.

Роджерс К. Свобода учитися / К. Роджерс, Д. Фрейберг. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.

Тестов В. Качество и фундаментальность высшего образования / В. Тестов // Высшее образование в России. – 2008. – №10. – С.89 – 92.

Тоффлер Э. Шок будущего / Э. Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Здійснити аналіз та класифікацію визначень поняття «освіта», що зустрічаються в науково-педагогічній літературі. Результати подати у вигляді таблиці. Висновки обґрунтувати.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 2

Основна література:

Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть. (Спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 16.

Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.

Видт И. Е. Культурологическая интерпретация эволюции образовательных моделей / И. Е. Видт // Педагогика, 2003. – № 3. – С. 32 – 38.

Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.

Гершунский Б. С. Философско-методологические основы образовательно-педагогической прогностики / Б. С. Гершунский // Философия образования. – М.: Московский психолого-социальный институт. Флинта, 1998. – 432 с.

Гончаренко С. У. Освіта / С. У. Гончаренко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 614 – 615.

Гончаренко С. У. Побудова педагогічної теорії / С. У. Гончаренко // Педагогічна газета. – 2006. – № 11 (148). – С. 5.

Державна Національна програма «Освіта» («Україна – XXI століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.

Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 21.

Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование; под ред. В. М. Филипповой. – М.: Центр сравнительной образовательной политики, 2003. – 303 с.

Краевский В. В. Науки об образовании и наука об образовании (методологические проблемы современной педагогики) / В. В. Краевский // Журнал «Вопросы философии». – 2009. – № 3. – С. 77 – 82.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Лозова В. І. Педагогічні цінності сучасної освіти / В. І. Лозова // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С. 68 – 78.

Луговий В. І. Проблема понятійно-категоріального апарату педагогічної науки / В. І. Луговий // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.24 – 35.

Мицкевич Н. І. Едукологія: інваріантні характеристики / Н. І. Мицкевич // Адукатор. – № 1(17), 2010. – С. 21 – 27.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзигон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – 304с. – Бібліогр.: С. 138 –154. – (До 20-річчя незалежності України).

Новиков А. М. О структуре теории образования / А. М. Новиков // Педагогика. – 2005. – № 7. – С. 18 – 23.

Новиков А. М. Постиндустриальное образование / А. М. Новиков. – М.: Издательство «Эгвес», 2008. – 136 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: «Знання України», 2003. – 450 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. –№ 4 (54). – С. 2 – 6.

Освітологія: витoki наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоева С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Попов А. А. Социально-антропологические основания практик современного образования / А. А. Попов // Вестник Томского государственного университета. – 2008. – № 314. – 207 с. – С. 59 – 62.

Свиридов О. А. Теория и методология функционирования образовательных систем: диссертация... д-ра экон. наук: 08.00.01 / О. А. Свиридов. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с. – РГБ ОД, 71:07-8/398.

Сергеева Т. Современное образование в контексте парадигмы «личность – образование – социум» / Т. Сергеева // Дайджест педагогічних ідей та технологій школа-парк. – 2001. – № 5-6. – С. 26 – 30.

Сисоева С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: [моногр.] / С. О. Сисоева. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с.

Сисоева С. О. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навчальний посібник / С. О. Сисоева, І. В. Соколова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.

Сисоева С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоева // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

Современное образование как открытая система: коллективная монография / под ред. Н. Г. Ничкало, Г. Н. Филонова, О. В. Суходольской-Кулешовой. – М.: Институт научной и педагогической информации РАО, издательство «ЮНИТИ-ДАНА», издательство «ЮРКОМПНИИ», 2012. – 576 с.

Стрельник О. Н. Концепции современного естествознания: конспект лекций / О. Н. Стрельник. – М.: Издательство Юрайт; Высшее образование, 2010. – 224 с.

Субетто А. И. Принцип, законы и структура науки об образовании / А. И. Субетто // Академия Тринитаризма. – 2003.– [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0016/001a/00160053.htm>

Сухомлинська О. В. Педагогічний ідеал крізь призму теорій моралі: [виховання дітей та молоді] / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 12 – 18.

Сухомлинська О. В. Розвиток особистості і освіта: історичний вимір / О. В. Сухомлинська // Педагогіка і психологія: вісник АПН України. Науково-теоретичний та інформаційний журнал / Академія педагогічних наук України. – Київ, 2008. – № 2. – С. 15 – 26.

Тхагапсоев Х. Г. О новой парадигме образования / Х. Г. Тхагапсоев // Педагогика. – 1999. – №1. – С. 103 – 110.

Фурман А. Освітologia як синтетична наукова дисципліна: проблеми завдань, об'єкта, предмета, методу / А. Фурман // Вітакультурний млин. – 2006. – Модуль 3. – С. 4 – 9.

Додаткова література:

Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10 – 22.

Ващенко Г. Виховний ідеал / Григорій Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. – 190 с.

Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє: до ефективніших суспільств. Доповідь Римському клубові / Б. Гаврилишин; пер. з англ. Л. Лещенко. – К.: Основи, 1993. – 238 с.

Гегель Г. В. Ф. Феноменология духа / Г. В. Ф. Гегель. – М., 1959. – Сочинения Т. IV. – 618 с.

Гадамер Г.-Г. Истина и метод / Ганс-Георг Гадамер; [пер. з нім. Олександр Мокровський]. – К.: Юніверс, 2000. – (Філософська думка). – Т. I: Герменевтика I: Основи філософ. герменевтики. – 464 с.

Д'юї Джон Демократія і освіта / Джон Д'юї – Львів: Літопис, 2003. – 294 с.

Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX-XX ст.): [хрестоматія / упоряд.: Л. Д. Березівська та ін.]. – К.: Наук. світ, 2003. – 418 с.

Мануйлов В., Галкин В. Открытое образование: перспективы, рациональность, проблемы / В. Мануйлов, В. Галкин // Высшее образование в России, 2004. – №1. – С. 93 – 103.

Рогова О. Г. Аксиологічний аспект гуманітарної парадигми освіти / О. Г. Рогова // Філософія № 4 (72). – 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.

Роджерс К. Свобода учится / К. Роджерс, Д. Фрейберг. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.

Тестов В. Качество и фундаментальность высшего образования / В. Тестов // Высшее образование в России. – 2008. – № 10. – С. 89 – 92.

Тоффлер Э. Шок будущего / Э.Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557 с.

ТЕМА 3.

СКЛАДОВІ ОСВІТОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

ЛЕКЦІЯ 3.

СКЛАДОВІ ОСВІТОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Освітologia як галузь міждисциплінарного наукового знання. Сутність поняття «міждисциплінарне наукове знання». Сутність поняття «освітologiaчна підготовка». Складові освітologiaчні підготовки.

Філософія освіти. Розвиток філософії освіти в Україні.

Історія освіти. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі.

Освітня політика. Планування та прогнозування розвитку освіти.

Освітне право. Право на освіту та його гарантії. Правовідносини в галузі освіти.

Управління освітою. Державно-громадське управління освітою.

Економіка освіти. Економічні механізми розвитку освіти. Освітні системи в умовах глобальної конкуренції.

Соціологія освіти. Соціокультурні технології створення освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти.

Культурологія освіти. Сутність освіти як складової культури. Взаємозалежність та взаємозумовленість множинності культур і освітніх систем, що їх відображають.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.

Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти

План

1. Освіта як об'єкт досліджень різних галузей наукового знання.
2. Значення філософії освіти для розвитку освітології.
3. Внесок історії освіти у розвиток та становлення освітології.
4. Соціологія освіти та культурологія освіти як складові освітології.
5. Взаємовплив управління освітою та освітології.
6. Значення освітології для розвитку суспільства знань.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.1.

Основна література:

Андрущенко В. П. Державно-громадський характер управління освітою / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – №3. – 128 с.

Андрущенко В. П., Лугай В. С. Філософія освіти в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку / В. П. Андрущенко, В. С. Лугай // Наукові записки АН ВШ України –2004. – № 6. – С. 59 – 72.

Андрущенко В. П., Образовательная политика (обзор повестки дня) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельев. – К.: МП «Леся», 2010. – 404 с.

Аношкіна Л. І. Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорация», 2005. – 368 с.

Базалук О. О. Філософія освіти: її роль та місце в системі філософського знання / О. О. Базалук // Філософські обрії. Науково-теоретичний часопис Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України та Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – 2010. – № 23. – С. 187 – 201.

Беляков. С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12–31.

Білобровко Т. І. Економіка освіти: навч.-метод. посіб. / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди, 2002. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?sa=t&doc&ei=Gz2VT-qHDoaP-wakotn8Aw&usq=AFQJCNHbG1laOmtbiXxubpPxOljYUWZnOQ&cad=rjt>.

Валєєв Р. Г. Освітнє право України: навч. посібник / Р. Г. Валєєв. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Ващенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с.: іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.

Гальперіна В. О. Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. О. Гальперіна. – Київ, 2003. – 20 с.

Гапонюк П. Н. Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.

Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.

Глузман О. В. Історичні передумови становлення університетської педагогічної освіти у світовому і національному контексті / О. В. Глузман // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія Сухомлинська О. В., Бех І. Д., Луговий В. І. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с. – С. 250 – 263.

Городяненко В. Г. Соціологія: підручник / В. Г. Городяненко. – [3-тє вид.]. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с. – (Серія «Альма-матер»).

Дзвінчук Д. І. Центральні органи управління освітою в законодавстві України / Д. І. Дзвінчук // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – Вид-во Української Академії державного управління при Президентові України. – 2003. – №1. – Видавництво УАДУ. – 512 с. – С.265 – 276.

Енциклопедія освіти // Акад.пед.наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 960 – 962.

История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.: Учебное пособие для педагогических учебных заведений / Под ред. академика РАО А.И. Пискунова. – 2-е изд., испр. и дополн. – М.: ТЦ «Сфера», 2001. – 512 с.

Іванюк І. В. Освітня політика: навчальний посібник / І. В. Іванюк. – К.: Таксон, 2006. – 226 с.

Каленюк І. С. Економіка освіти: навч. посіб. / І. С. Каленюк. – К.: Знання України, 2005. – 316 с.

Клепко С. Ф. Економіка освіти з точки зору філософії освіти / С. Ф. Клепко // Економіка освіти і освіти діяльність: матеріали Всеукр. Семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОППО, 2006. – 68 с.

Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006. – 328 с.

Корж-Ікаєва Т. Г. Освітнє право України: питання становлення / Т. Г. Корж-Ікаєва // Митна справа. – 2011. – №1 (73). – Ч. 2. – С.451 – 455.

Красняков Є. В. Державна освітня політика: сутність поняття, системність, історико-політичні аспекти / Є. В. Красняков // Віче. – 2011. – № 20 (305). – С. 21 – 23.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. /В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті: навч. посіб. / В. В. Крижко. – [2-ге вид.]. – К.: Освіта України, 2005. – 256 с.

Крылова Н. Б. Вопросы культурологии образования / Н. Б. Крылова // Научно-методическая серия «Новые ценности образования». – 2011. – № 5. – С. 2 – 16. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.values-edu.ru/?page_id=96.

Кузьміна С. Філософія освіти та виховання у Київській академічній традиції XIX – початку XX ст.: Монографія / Світлана Кузьміна – Сімферополь: Н. Оріанда, 2010. – 552 с.

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий / За заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с. – С. 16 – 25.

Медведєв І. А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект : [монографія] / І. А. Медведєв. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Marictr”, 2011. – 220 с.

Нечаев В. Я. Социология образования / В. Я. Нечаев. – М.: МГУ, 1992. – 34 с.

Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк / Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша

Цехмістрова Г. С., Фоменко Н. А. Управління в освіті та педагогічна діагностика: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. – К.: Видавничий дім «Слово», 2005. – 280 с.

Ярская В. Н. Социология образования: учеб. пособ. / под ред. Д. В. Зайцева. [В. Ярская, И. Лошакова, Д. Зайцев, Л. Шалаева, О. Григорьева]. – Саратов: Изд-во СГТУ, 2004. – 300 с.

Додаткова література:

Андрущенко В. П. Українська педагогічна освіта у європейському просторі / В. П. Андрущенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. І. Луговий. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т.4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с.

Ареф'єва О. В. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.

Бех І. Д. Освітньо-виховний процес як соціокультурне явище / І. Д. Бех // Розвиток сучасної освіти: освітлогічні наголоси: зб. наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. [«Освітлогія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»]; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва та ін. – К.: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Вербицкий А. А. Кросс-культурный контекст образования и становление новой педагогической парадигмы / А. А. Вербицкий // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 8. – С. 28 – 31. – (Научные сообщения).

Дічек Н. П. Методологічні аспекти проблеми педагогічного новаторства в історії шкільництва України / Н. П. Дічек // Педагогічна і психологічна науки в Україні /відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.96 – 108.

Коміренко В. І. Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІПЮ, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.

Локшина О. І. Стратегія Європейського Союзу у галузі освіти: етапи розвитку / О. І. Локшина // Педагогічна і психологічна науки в Україні /відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С. 209 – 218.

Освітній менеджмент: навчальний посібник / за ред. Л. І. Даниленко, Л. М. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с. – С.102 – 105.

Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес в Україні: регіональний вимір / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти, 2007. – № 2. – 56 с. – С. 42 – 49.

Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К.: «Радянська школа», 1976. – Т. 4. – 640 с. – С. 394 – 626.

Торосян В. Г. История образования и педагогической мысли: учебник для вузов / В. Г. Торосян. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2006. – 351 с.

Шевчук Д. М. Культура у мереживі мереж / Д. М. Шевчук // Критика, число 3 – 4 (161 – 162). – 2011. – С. 14 – 16.

Яковенко Л. І. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань / Л. І. Яковенко, О. В. Пашенко – Полтава: Скайтек, 2011. – 216 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Проаналізувати наукові праці українських дослідників та на їх основі визначити й обґрунтувати, які дисципліни чи наукові напрями варто додати в структуру освітологічної підготовки. Відповідь обґрунтувати.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 3

Основна література:

- Андрущенко В. П. Державно-громадський характер управління освітою / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – №3. – 128 с.
- Андрущенко В. П., Лугай В. С. Філософія освіти в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку / В. П. Андрущенко, В. С. Лугай // Наукові записки АН ВШ України – 2004. – № 6. – С. 59 – 72.
- Андрущенко В. П., Образовательная политика (обзор повестки дня) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельев. – К.: МП «Леся», 2010. – 404 с.
- Аношкіна Л. І. Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.
- Базалук О. О. Філософія освіти: її роль та місце в системі філософського знання / О. О. Базалук // Філософські обрії. Науково-теоретичний часопис Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України та Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – 2010. – № 23. – С. 187 – 201.
- Беляков С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12–31.
- Білобровко Т. І. Економіка освіти: навч. - метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди, 2002. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?sa=t&doc&ei=Gz2VT-qHDoaP-wakotn8Aw&usq=AFQjCNhbG1laOmtbiXxu6pPxOljYUWZnOQ&cad=rjt>.
- Валесв Р. Г. Освітнє право України: навч. посібник / Р. Г. Валесв. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287 с.
- Вашенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Вашенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.
- Гальперіна В. О. Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. О. Гальперіна. – Київ, 2003. – 20 с.
- Гапонюк П. Н. Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.
- Гершунський Б. С. Філософія образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.
- Глузман О. В. Історичні передумови становлення університетської педагогічної освіти у світовому і національному контексті / О. В. Глузман // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. І. Луговий. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с. – С. 250 – 263.
- Городяненко В. Г. Соціологія: підручник / В. Г. Городяненко. – [3-тє вид.]. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с. – (Серія «Альма-матер»).
- Дзвінчук Д. І. Центральні органи управління освітою в законодавстві України / Д. І. Дзвінчук // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – Вид-во Української Академії державного управління при Президентові України. – 2003. – №1. – Видавництво УАДУ. – 512 с. – С.265 – 276.

- Енциклопедія освіти // Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С.960 – 962.
- История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.: Учебное пособие для педагогических учебных заведений / Под ред. академика РАО А. И. Пискунова. – 2-е изд., испр. и дополн. – М.: ТЦ «Сфера», 2001. – 512 с.
- Іванюк І. В. Освітня політика: навчальний посібник / І. В. Іванюк. – К.: Таксон, 2006. – 226 с.
- Каленюк І. С. Економіка освіти: навч. посіб. / І. С. Каленюк. – К.: Знання України, 2005. – 316 с.
- Клепко С. Ф. Економіка освіти з точки зору філософії освіти / С. Ф. Клепко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОППО, 2006. – 68 с.
- Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006. – 328 с.
- Корж-Ікаєва Т. Г. Освітнє право України: питання становлення / Т. Г. Корж-Ікаєва // Митна справа. – 2011. – №1 (73). – Ч. 2. – С.451 – 455.
- Красняков Є. В. Державна освітня політика: сутність поняття, системність, історико-політичні аспекти / Є. В. Красняков // Віче. – 2011. – № 20 (305). – С. 21 – 23.
- Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с. – С. 480 – 494.
- Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті: навч. посіб. / В. В. Крижко. – [2-ге вид.]. – К.: Освіта України, 2005. – 256 с.
- Крылова Н. Б. Вопросы культурологии образования [Электронный ресурс] / Н. Б. Крылова // Научно-методическая серия «Новые ценности образования». – 2011. – № 5. – С. 2 – 16. – Режим доступа: http://www.values-edu.ru/?page_id=96.
- Кузьміна С. Філософія освіти та виховання у Київській академічній традиції XIX – початку XX ст.: Монографія / Світлана Кузьміна – Сімферополь: Н. Оріанда, 2010. – 552 с.
- Луговой В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговой / За заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с. – С. 16 – 25.
- Медведєв І. А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект : [монографія] / І. А. Медведєв. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – 220 с. – С.31 – 45.
- Нечаєв В. Я. Соціологія освіти / В. Я. Нечаєв. – М.: МГУ, 1992. – 34 с.
- Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк / Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Єжи Нікіторовича, Світлани Сисоєвої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С.117 – 129.
- Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.
- Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Науково – методичний журнал «Шлях освіти». – 2009. – №4(54). – С.2 – 6.
- Освітнє право: навч. посіб. для студентів гуманітарних ВНЗ / [В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.]; за заг. ред. В. В. Астахова. – Х.: Вид-во НУА, 2011. – 188 с.
- Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
- Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
- Пінчук Є. А. Світоглядно-філософські передумови розробки стратегії освітньої політики / Є. А. Пінчук // Філософія. – 2010. – № 2 (102). – С. 120 – 124.

Подольська Є. А. Соціологія: 100 питань 100 відповідей / Є. А. Подольська. – К.: Інкос, 2009. – 352 с.

Прокопенко Л. Л. Державна освітня політика: історико-теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Л. Л. Прокопенко // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. – 2009. – № 2 (2). – С.1 – 8. – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2009-02.

Пузиков В. Г. Социология образования: место и роль в системе социально-гуманитарного знания / В. Г. Пузиков, А. Ф. Тимофеев // Материалы Международной науч.-практ. конф. [«Международные отношения в развитии социально-экономических процессов в странах СНГ»], (Омск, 14-15 июня 2001 г.). – Омск: Издательство ОмГПУ, 2001. – 292 с. – С. 9 – 11.

Саух П. Ю. Сучасна освіта: портрет без прикрас (між негативною креативністю ідей і українською вестернізацією) / П. Ю. Саух // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр./ за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти». – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С.62 – 75.

Сірополько С. О. Історія освіти в Україні / С. О. Сірополько; Підготував Ю. Вільчинський. – [2 вид.]. – Львів: Афіша, 2001. – 664 с.

Сисосва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія / С. О. Сисосва. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с.

Сисосва С. О. Культурологічні концепти освітології в контексті розвитку полікультурного суспільства / С. О. Сисосва / Edukacja w społeczeństwach wielokulturowych. – Redakcja: W. Kremień, T. Lewowicki, J. Nikitorowicz, S. Sysojewa. – Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, ZNP Uniwersytet w Białymstoku, 2012. – С. 131 – 145.

Скідін О. Л. Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій: [монографія] / О. Л. Скідін. – Запоріжжя: ЗДУ, 2000. – 291 с. – С. 47 – 59.

Смирнова Е. Э. Социология образования / Е. Э. Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с. – С. 41 – 60.

Філіпчук Г. Г. Культурологічна основа сучасної освіти / Г. Г. Філіпчук // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. І. Луговий. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т.2. Дидактика, методика, інформаційні технології. – 367 с.

Флиер А. Я. Культурология образования. Концепция [Электронный ресурс] / А. Я. Флиер // Проблемы культурологического образования. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDIQFjAB&url=http%3A%2F%2Fhischool.ru%2Fuserfiles%2Fflierculturologia.doc&ei=t_UiU8SOFcXLtAb3zoDoAw&usg=AFQjCNG-jW0FDrt-5HqJQKDkcJWu9_rnow&sig2=7Ze6TvJi3rErjGtuIHWz_A&bvm=bv.62922401,d.Yms&cad=rja

Цехмістрова Г. С., Фоменко Н. А. Управління в освіті та педагогічна діагностика: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. – К.: Видавничий дім «Слово», 2005. – 280 с.

Ярская В. Н. Социология образования: учеб. пособ. / под ред. Д. В. Зайцева. [В. Ярская, И. Лошакова, Д. Зайцев, Л. Шалаева, О. Григорьева]. – Саратов: Изд-во СГТУ, 2004. – 300 с.

Додаткова література:

Андрущенко В. П. Українська педагогічна освіта у європейському просторі / В. П. Андрущенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. І. Луговий. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т.4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с.

Ареф'єва О. В. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т.В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.

Бех І. Д. Освітньо-виховний процес як соціокультурне явище / І. Д. Бех // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: зб. наук. пр./ за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф.

[«Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»]; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва та ін. – К.: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Вербицкий А. А. Кросс-культурный контекст образования и становление новой педагогической парадигмы / А. А. Вербицкий // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 8. – С. 28 – 31. – (Научные сообщения).

Дічек Н. П. Методологічні аспекти проблеми педагогічного новаторства в історії шкільництва України / Н. П. Дічек // Педагогічна і психологічна науки в Україні /відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.96 – 108.

Коміренко В. І. Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. Семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОШПО, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.

Локшина О. І. Стратегія Європейського Союзу у галузі освіти: етапи розвитку / О. І. Локшина // Педагогічна і психологічна науки в Україні /відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С. 209 – 218.

Освітній менеджмент: навчальний посібник / за ред. Л. І. Даниленко, Л. М. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с. – С.102 – 105.

Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес в Україні: регіональний вимір / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти, 2007. – № 2. – 56 с. – С. 42 – 49.

Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти. / В. О. Сухомлинський. – К.: «Радянська школа», 1976. – Т. 4. – 640 с. – С. 394 – 626.

Торосян В. Г. История образования и педагогической мысли: учебник для вузов / В. Г. Торосян. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2006. – 351 с.

Шевчук Д. М. Культура у мереживі мереж / Д. М. Шевчук // Критика, число 3 – 4 (161 – 162). – 2011. – С. 14 – 16.

Яковенко Л. І. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань / Л. І. Яковенко, О. В. Пащенко – Полтава: Скайтек, 2011. – 216 с.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 3.1.

Тема: Аксиологічні засади освітології.

Мета: виокремити ціннісні концепти освітології.

Завдання: на основі вивчення науково-педагогічної літератури відібрати та обґрунтувати ціннісні концепти освітології на 3 рівнях: держава, суспільство та особистість. Відповідь обґрунтувати.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1

1. Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. ХХ століття
2. Формування дослідницьких підструктур з проблем едукології у вищих навчальних закладах світу у 70-80 рр. ХХ ст.
3. Генеза поняття «освіта».
4. Освіта як сфера цивілізаційного творення.
5. Концепції «образованиеведения» та едукології на пострадянському просторі.
6. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні.
7. Характеристика поняття «освітологія».
8. Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка.

9. Предметне поле та завдання освітології.
10. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень.
11. Освітологія і формування сукупного інтелекту суспільства.
12. Етапи розвитку освітології.
13. Визначення освітології як наукової дисципліни.
14. Системні дослідження в галузі освітології.
15. Взаємозв'язок освітології з різними галузями наукового знання.
16. Характеристика складових освітологічної підготовки.
17. Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку.
18. Освіта як відображення сутності суспільного розвитку.
19. Поняття «едукологія», «образованиеведение» та «освітологія».
20. Становлення та розвиток освітології в Україні.
21. Формування освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти.
22. Значення освітології у сталому розвитку суспільства.
23. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження.
24. Трансформація поняття «освіта».
25. Освіта як сфера життєдіяльності людини і як соціальний інститут.
26. Сфера освіти як цілісне динамічне утворення.
27. Освітні парадигми та освітня практика.
28. Роль наукових досліджень для розвитку сфери освіти.
29. Синергетичні принципи освіти і науки.
30. Поняття «система», «відкрита система», «освітня система».
31. Типологія освітніх систем.
32. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління.
33. Сфера освіти як синергетична система.
34. Теоретико-методологічні засади системного та синергетичного підходів в освіті.
35. Синергетичні принципи освіти і науки.
36. Циклічність як принцип розвитку освітньої системи.
37. Чинники впливу на розвиток освітньої системи, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.
38. Структура як принципова основа функціонування освітніх систем.
39. Цілепокладання та цілеспрямованість у функціонуванні освітніх систем.
40. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання.
41. Складові освітологічної підготовки.
42. Планування та прогнозування розвитку освіти.
43. Правовідносини в галузі освіти.
44. Економічні механізми розвитку освіти.
45. Освітні системи в умовах глобальної конкуренції.
46. Значення філософії освіти для розвитку освітології.
47. Внесок історії освіти в розвиток та становлення освітології.
48. Соціологія освіти та культурологія освіти як складові освітології.

49. Взаємовплив управління освітою та освітології.
50. Значення освітології для розвитку суспільства знань.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1

Основна література:

- Андрущенко В. П. Державно-громадський характер управління освітою / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – №3. – 128 с.
- Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть. (Спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України, 2001. – № 1. – С. 16.
- Андрущенко В. П., Лутай В. С. Філософія освіти в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку / В. П. Андрущенко, В. С. Лутай // Наукові записки АН ВШ України, 2004. – № 6. – С. 59 – 72.
- Андрущенко В. П., Образовательная политика (обзор повестки дня) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельев. – К.: МП «Леся», 2010. – 404 с.
- Аношкіна Л. І. Економіка освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.
- Базалук О. А. Філософія образования в свете новой космологической концепции: учебник. / О. А. Базалук – К.: Кондор, 2010. – 458 с.
- Базалук О. О. Філософія освіти: її роль та місце в системі філософського знання / О. О. Базалук // Філософські обрії. Науково-теоретичний часопис Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України та Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – 2010. – № 23. – С. 187 – 201.
- Беляков. С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12–31.
- Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
- Білобровко Т. І. Економіка освіти: навч. - метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди, 2002. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?sa=t&.doc&ei=Gz2VT-qHDoaP-wakotn8Aw&usg=AFQjCNHbG1la OmtbiXhu6pRxOljYUWZnOQ&cad=rjt>.
- Бордовский Г., Извозчиков Б. Эдукология как наука об образовании / Г. Бордовский, Б. Извозчиков // Вестник высшей школы «Alma mater». – 1991. – №3. – С. 24 – 32.
- Валесв Р. Г. Освітнє право України: навч. посібник / Р. Г. Валесв. – Луганськ: Луганська права фондация, 2011. – 287 с.
- Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Ващенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.
- Видт И. Е. Культурологическая интерпретация эволюции образовательных моделей / И. Е. Видт // Педагогика, 2003. – №3. – С.32 – 38.
- Гальперіна В. О. Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. О. Гальперіна. – Київ, 2003. – 20 с.
- Гапонюк П. Н. Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.
- Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.

Гершунский Б. С. Философско-методологические основы образовательно-педагогической прогностики / Б. С. Гершунский // *Философия образования*. – М.: Московский психолого-социальный институт. Флинта, 1998. – 432 с.

Глузман О. В. Историчні передумови становлення університетської педагогічної освіти у світовому і національному контексті / О. В. Глузман // *Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України)* / ред. колегія О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. І. Луговий. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с. – С. 250 – 263.

Гончаренко С. У. Освіта / С. У. Гончаренко // *Енциклопедія освіти* / Акад.пед.наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 614 – 615.

Гончаренко С. У. Побудова педагогічної теорії / С. У. Гончаренко // *Педагогічна газета*. – 2006. – № 11 (148). – С.5.

Городняненко В. Г. Соціологія: підручник / В. Г. Городняненко. – [3-тє вид.]. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с. – (Серія «Альма-матер»).

Державна Національна програма «Освіта» («Україна – XXI століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.

Дзвінчук Д. І. Центральні органи управління освітою в законодавстві України / Д. І. Дзвінчук // *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. – Вид-во Української Академії державного управління при Президентові України. – 2003. – №1. – Видавництво УАДУ. – 512 с. – С.265 – 276.

Енциклопедія освіти // Акад.пед.наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С.960 – 962.

Закон України «Про освіту» // *Відомості Верховної Ради*. – 1996. – № 21.

Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // *Высшее образование; под ред. В. М. Филипповой*. – М.: Центр сравнительной образовательной политики, 2003. – 303 с.

История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.: Учебное пособие для педагогических учебных заведений // Под ред. академика РАО А. И. Пискунова. – 2-е изд., испр. и дополн. – М.: ТЦ «Сфера», 2001. – 512 с.

Іванюк І. В. Освітня політика: навчальний посібник / І. В. Іванюк. – К.: Таксон, 2006. – 226 с.

Каленюк І. С. Економіка освіти: навч. посіб. / І. С. Каленюк. – К.: Знання України, 2005. – 316 с.

Клепко С. Ф. Економіка освіти з точки зору філософії освіти / С. Ф. Клепко // *Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. Семінару, 8 грудня 2006 р.* – Полтава: ПОППО, 2006. – 68 с.

Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006. – 328 с.

Корж-Ікаєва Т. Г. Освітнє право України: питання становлення / Т. Г. Корж-Ікаєва // *Митна справа*. – 2011. – №1 (73). – Ч. 2. – С.451 – 455.

Краевский В. В. Науки об образовании и наука об образовании (методологические проблемы современной педагогики) / В. В. Краевский // *Журнал «Вопросы философии»*. – 2009. – № 3. – С.77 – 82.

Красняков Є. В. Державна освітня політика: сутність поняття, системність, історико-політичні аспекти / Є. В. Красняков // *Віче*. – 2011. – № 20 (305). – С. 21 – 23.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – К.: Знання, 2010. – С. 288 – 397.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін / В. Кремень // *Освіта*. – 2010. – № 47 – 48 (5430-5431). – С. 4.

Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті: навч. посіб. / В. В. Крижко. – [2-ге вид.]. – К.: Освіта України, 2005. – 256 с.

Крылова Н. Б. Вопросы культурологи образования [Электронный ресурс] / Н. Б. Крылова // Научно-методическая серия «Новые ценности образования». – 2011. – № 5. – С. 2 – 16. – Режим доступа: http://www.values-edu.ru/?page_id=96.

Кузьміна С. Філософія освіти та виховання у Київській академічній традиції XIX – початку XX ст.: Монографія / Світлана Кузьміна – Сімферополь: Н. Орианда, 2010. – 552 с. – С. 33 – 46.

Лозова В. І. Педагогічні цінності сучасної освіти / В. І. Лозова // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.68 – 78.

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий / За заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Луговий В. І. Проблема понятійно-категоріального апарату педагогічної науки / В. І. Луговий // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.24 – 35.

Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33 – 35.

Медведєв І. А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект : [монографія] / І. А. Медведєв. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2011. – 220 с.

Мицкевич Н. І. Едукологія: інваріантні характеристики / Н. І. Мицкевич // Адукатор. – № 1(17), 2010. – С.21 – 27.

Надвиннична Т. Роль наукової школи у становленні освітології (вітчизняний та зарубіжний досвід) / Т. Надвиннична // Вітакультурний млин. Методологічний альманах. – 2006. – Модуль 3. – С. 13 – 16.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – 304с. – Бібліогр.: С. 138 –154. – (До 20-річчя незалежності України).

Нечаєв В. Я. Соціологія освіти / В. Я. Нечаєв. – М.: МГУ, 1992. – 34 с.

Новиков А. М. О структуре теории образования / А. М. Новиков // Педагогика. – 2005. – № 7. – С. 18 – 23.

Новиков А. М. Постиндустриальное образование / А. М. Новиков. – М.: Издательство «Эгвес», 2008. – 136 с.

Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк // Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Ежи Нікіторовича, Світлани Сисоевої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С.117 – 129.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напрямку «освітологія» / В. О. Огнев'юк / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоева, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с. – С. 5 – 9.

Огнев'юк В. О. Освіта – сутність часу! [Електронний ресурс] / В. О. Огнев'юк // Коментарі до Інформаційного збірника МОН України. – 2009. – № 11. – Режим доступу до журн.: www.ipro.org.ua/files/новини/ОСТАННІ_НОВИНИ/2009/.../2.do.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: «Знання України», 2003. – 450 с.

Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень,

О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисосєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – № 4 (54). – С. 2 – 6.

Огнев'юк В. О., Сисосєва С. О. Освітлогія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисосєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4-5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.

Освітнє право: навч. посіб. для студентів гуманітарних ВНЗ / [В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.]; за заг. ред. В. В. Астахова. – Х.: Вид-во НУА, 2011. – 188 с.

Освітлогія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисосєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітлогія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисосєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Пінчук Є. А. Світглядно-філософські передумови розробки стратегії освітньої політики / Є. А. Пінчук // Філософія. – 2010. – № 2 (102). – С. 120 – 124.

Подольська Є. А. Соціологія: 100 питань 100 відповідей / Є. А. Подольська. – К.: Інкос, 2009. – 352 с.

Попов А. А. Социально-антропологические основания практик современного образования / А. А. Попов // Вестник Томского государственного университета. – 2008. – № 314. – 207 с. – С. 59 – 62.

Проказа О. Т. Проблема трансформації класичної педагогіки в сучасну інфоосферну едукологію (питання теорії) / О. Т. Проказа // Освіта Донбасу. – № 6 (137), 2009. – С. 5 – 7.

Прокопенко Л. Л. Державна освітня політика: історико-теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Л. Л. Прокопенко // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. – 2009. – № 2 (2). – С. 1 – 8. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2009-02.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фрактал 1. Эдукология: Ориентировочная основа коллективно-интерсубъектной системомыследеятельности созидателей и пользователей эдукологии. (Авторская версия-навигация) / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ЛТА, 2002. – 344 с.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фракталы 2, 3, 4. (Препринты). (Авторская версия-навигация). / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ГЛТА, 2004. – 568 с.

Пузиков В. Г. Социология образования: место и роль в системе социально-гуманитарного знания / В. Г. Пузиков, А. Ф. Тимофеев // Материалы Международной науч.-практ. конф. [«Международные отношения в развитии социально-экономических процессов в странах СНГ»], (Омск, 14-15 июня 2001 г.). – Омск: Издательство ОмГПУ, 2001. – 292 с. – С. 9 – 11.

Саух П. Ю. Сучасна освіта: портрет без прикрас (між негативною креативністю ідей і українською вестернізацією) / П. Ю. Саух // Розвиток сучасної освіти: освітлогічні наголоси: наук. пр./ за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітлогія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти». – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 62 – 75.

Саух Ю. П. Філософія освіти – педагогіка – освітлогія. Інтерв'ю з Віктором Огнев'юком / Ю. П. Саух, О. В. Вознюк // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2010. – № 1 – 2. – С. 2 – 4.

Свиридов О. А. Теория и методология функционирования образовательных систем: диссертация... д-ра экон. наук: 08.00.01 / О. А. Свиридов. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с. – РГБ ОД, 71:07-8/398.

Сергеева Т. Современное образование в контексте парадигмы «личность – образование – социум» / Т. Сергеева // Дайджест педагогічних ідей та технологій школа-парк. – 2001. – № 5-6. – С. 26-30.

Сисоєва С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Сисоєва С. О. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навчальний посібник / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.

Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: [моногр.] / С. О. Сисоєва. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с.

Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

Сисоєва С. О. Культурологічні концепти освітології в контексті розвитку полікультурного суспільства / С. О. Сисоєва / Edukacja w społeczeństwach wielokulturowych. – Redakcja: W. Kremen, T. Lewowicki, J. Nikitorowicz, S. Sysojewa. – Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, ZNP Uniwersytet w Białymstoku, 2012. – С. 131–145.

Сірополько С. О. Історія освіти в Україні / С. О. Сірополько; Підготував Ю. Вільчинський. – [2 вид.]. – Львів: Афіша, 2001. – 664 с.

Скідін О. Л. Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій: [монографія] / О. Л. Скідін. – Запоріжжя: ЗДУ, 2000. – 291 с. – С. 47 – 59.

Смирнова Е. Э. Социология образования / Е. Э. Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с. – С. 41 – 60.

Современное образование как открытая система: коллективная монография / под ред. Н. Г. Ничкало, Г. Н. Филонова, О. В. Суходольской-Кулешовой. – М.: Институт научной и педагогической информации РАО, издательство «ОНИТИ-ДАНА», издательство «ЮРКОМПАНИ», 2012. – 576 с.

Стрельник О. Н. Концепции современного естествознания: конспект лекций / О. Н. Стрельник. – М.: Издательство Юрайт; Высшее образование, 2010. – 224 с.

Субетто А. И. Принципы, законы и структура науки об образовании – образованисведения. Императив Неклассического синтеза [Электронный ресурс] / А. И. Субетто // «Академия Тринитаризма». – М., 2003. – Эл. № 77-6567, публ.10892. – Режим доступа: <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0016/001a/00160053.htm>

Сухомлинська О. В. Педагогічний ідеал крізь призму теорій моралі : [виховання дітей та молоді] / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 12 – 18.

Сухомлинська О. В. Розвиток особистості і освіта: історичний вимір / О. В. Сухомлинська // Педагогіка і психологія : вісник АПН України. Науково-теоретичний та інформаційний журнал / Академія педагогічних наук України. – Київ, 2008. – № 2. – С. 15–26.

Тхагапсоев Х. Г. О новой парадигме образования / Х. Г. Тхагапсоев // Педагогика. – 1999. – №1. – С. 103–110.

Філіпчук Г. Г. Культурологічна основа сучасної освіти / Г. Г. Філіпчук // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. І. Луговий. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т.2. Дидактика, методика, інформаційні технології. – 367 с.

Флиер А. Я. Культурология образования. Концепция [Электронный ресурс] / А. Я. Флиер // Проблемы культурологического образования. – Режим доступа: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rcr=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDIQFjAB&url=htt>

- p%3A%2F%2Fhischool.ru%2Fuserfiles%2Fflier-culturologia.doc&ei=U8SOFcXLtAb3zoDoAw&usg=AFQjCNG-jW0FDrt-5HqJQKDKcJWu9_mow&sig2=7Ze6TvJi3rErjGtuIHWz_A&bvm=bv.62922401.d.Yms&cad=rja
- Фурман А.** Vivat, освітологія! Або мистецтво управління освітнім простором суспільства / А. Фурман // *Влада*. – 2003. – № 2. – С. 3.
- Фурман А.** Методологічна план-карта освітології як синтетичної наукової дисципліни / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 4). – 56 с. – С. 4 – 18.
- Фурман А.** Освітологія як синтетична наукова дисципліна: проблема завдань, об'єкта, предмета, методу / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 3). – 52 с.
- Фурман А.** Постання освітології, або похід за горизонти відомого / А. Фурман // *Психологія і суспільство*. – 2003. – № 4. – С. 5 – 9.
- Хоружа Л.** Аксіологічні засади освітології: держава, суспільство і особистість / Л. Хоружа // Цілісне уявлення про освіту – на зустріч з освітологією; за ред.: Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоевої. – Варшава: Вища школа педагогічна. 2011. – 242 с. – С. 89 – 102.
- Цехмістрова Г. С., Фоменко Н. А.** Управління в освіті та педагогічна діагностика: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. – К.: Видавничий дім «Слово», 2005. – 280 с.
- Ярская В. Н.** Социология образования: учеб. пособие / под ред. Д. В. Зайцева. [В. Ярская, И. Лошакова, Д. Зайцев, Л. Шалаева, О. Григорьева]. – Саратов: Изд-во СГТУ, 2004. – 300 с.
- Steiner Elizabeth** Educology of the Free / Elizabeth Steiner – Philosophical Library, New York, 1981. – 68 p.

Додаткова література:

- Андрущенко В. П.** Українська педагогічна освіта у європейському просторі / В. П. Андрущенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія Сухомлинська О. В., Бех І. Д., Луговий В. І. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т.4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с.
- Ареф'єва О. В.** Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.
- Баширова М. Я.** Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // *Вестник Оренбургского государственного университета*. – 2005. – № 7. – С. 10–22.
- Бех І. Д.** Освітньо-виховний процес як соціокультурне явище / І. Д. Бех // *Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: зб. наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.- практич. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»*; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева та ін. – К.: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.
- Ващенко Г.** Виховний ідеал / Григорій Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. – 190 с. – С.183.
- Вербицкий А. А.** Кросс-культурный контекст образования и становление новой педагогической парадигмы / А. А. Вербицкий // *Высшее образование сегодня*. – 2008. – № 8. – С. 28 – 31. – (Научные сообщения).
- Вернадский В. И.** Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – М.: Наука, 1975. – Кн. 1: Пространство и время в неживой и живой природе. – 175 с.
- Вернадский В. И.** Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – Кн. 2: Научная мысль как планетарное явление. – Послесловие И. В. Кузнецова и Б. М. Кедрова – М.: Наука, 1977. – 191 с.
- Гаврилишин Б.** Дороговкази в майбутнє: до ефективніших суспільств. Доповідь Римському клубові / Б. Гаврилишин; пер. з англ. Л. Лещенко. – К.: Основи, 1993. – 238 с. – С. 11.
- Гегель Г. В. Ф.** Феноменология духа / Г. В. Ф. Гегель. – М., 1959. – Сочинения Т. IV. – 618с. – С. 21–22.

Гадамер Г.-Г. Истина и метод / Ганс-Георг Гадамер; [пер. з нім. Олександр Мокровський]. – К.: Юніверс, 2000. – (Філософська думка). – Т.І: Герменевтика І: Основи філософ. герменевтики. – 464 с. – С.133.

Д'юї Джон Демократія і освіта / Джон Д'юї – Львів: Літопис, 2003. – 294с. – С. 80.

Дічек Н. П. Методологічні аспекти проблеми педагогічного новаторства в історії шкільництва України / Н. П. Дічек // Педагогічна і психологічна науки в Україні /відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.96 – 108.

Зуев В. Криза освіти: український контекст / Віталій Зуев, Валентина Зуева// Вища освіта України. – 2010. – № 2. – С. 8.

Коваленко О. Щоб інтелектуальний ресурс став капіталом / О. Коваленко // Освіта України. – 2010. – № 3. – С. 2.

Коміренко В. І. Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. Семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОППО, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.

Локшина О. І. Стратегія Європейського Союзу у галузі освіти: етапи розвитку / О. І. Локшина // Педагогічна і психологічна науки в Україні /відп. ред.О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С. 209 – 218.

Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX-XX ст.): [хрестоматія / упоряд.: Л.Д. Березівська та ін.]. – К.: Наук.світ, 2003. – 418с.

Мануйлов В., Галкин В. Открытое образование: перспективы, рациональность, проблемы / В. Мануйлов, В. Галкин // Высшее образование в России, 2004. – №1. – С.93 – 103.

Москаль Ю. Сьоме щорічне зібрання авторської наукової школи професора Анатолія Фурмана / Ю. Москаль // Психологія і суспільство. – 2005. – № 4. – С. 163.

Оливера К. Э. К теории сравнительной педагогики / К. Э. Оливера // Перспективы. Вопросы образования. – 1989. – № 2 (66).

Освітній менеджмент: навчальний посібник / за ред. Л. І. Даниленко, Л. М. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с. – С.102 – 105.

Пригожин И. Делать не физику бога, а физику человека / И. Пригожин // Известия. – 1993. – 24 июля, суббота. – № 138 (23993). – 16 полос.

Робуль О. Синергетика як інноваційна методологія педагогічної освіти / О. Робуль // Філософія освіти. – 2006. – №1 (3). – С. 35 –36.

Рогова О. Г. Аксиологічний аспект гуманітарної парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. Г. Рогова // Філософія № 4 (72). – 2010. – Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.

Роджерс К. Свобода учиться / К. Роджерс, Д. Фрейберг. – М.: Смысл, 2002. – 527 с. – С. 8.

Свиридов О. А. Теория и методология функционирования образовательных систем: дисс. ... д-ра экон. наук: 08.00.01 / Свиридов Олег Александрович. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с.

Субетто А. И. Социогенетика: системогенетика, общественный интеллект, образовательная генетика и мировое развитие / А. И. Субетто. – М., 1994.

Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм: В 13 томах / А. И. Субетто. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2007. – Том седьмой: Системология образования и образованиеведение // Под ред. Л. А. Зеленова. – 520 с.

Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес в Україні: регіональний вимір / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти, 2007. – № 2. – 56 с. – С. 42 – 49.

Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти. / В. О. Сухомлинський. – К.: «Радянська школа», 1976. – Т. 4. – 640 с. – С. 394 – 626.

Тестов В. Качество и фундаментальность высшего образования / В. Тестов // Высшее образование в России. – 2008. – №10. – С.89 – 92.

Торосян В. Г. История образования и педагогической мысли: учебник для вузов / В. Г. Торосян. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2006. – 351 с.

- Тоффлер Э. Шок будущего / Э.Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557, [3]с.
- Фурман А. В.** Психокультура української ментальності / А. В. Фурман. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с. – С. 113.
- Шевчук Д. М.** Культура у мереживі мереж / Д. М. Шевчук // Критика, число 3 – 4 (161 – 162). – 2011. – С. 14 – 16.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСВІТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Основні поняття модуля:

Соціальний інститут; норма; соціальна норма; функції освіти; соціальна політика; соціальні суб'єкти; правовий простір; економічний простір; людський капітал; освітні реформи; принципи еволюції освітніх систем; освітні інновації; гуманізація освіти; демократизація освіти; інформатизація освіти; освіта дорослих; медіа-освіта; конкуренція; конкурентоспроможність освітніх систем; моніторинг освіти; стандартизація освіти; конвергенція освіти; національна рамка кваліфікацій; джерела розвитку освітніх систем.

ТЕМА 4.

ОСВІТА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ТА СПЕЦИФІЧНИЙ СЕГМЕНТ ПРАВОВОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

ЛЕКЦІЯ 4.

ОСВІТА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ТА СПЕЦИФІЧНИЙ СЕГМЕНТ ПРАВОВОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Освіта як соціальний інститут. Взаємодія сфери освіти з іншими соціальними інститутами. Класифікація соціальних інститутів (організаційні й регулятивні), їх ознаки й призначення. Соціальна норма. Інваріантні характеристики соціальних інститутів.

Соціальна політика в сфері освіти. Соціальні суб'єкти – учасники освітнього процесу (на рівнях: індивідів, різних соціальних груп), їх потребита відносини. Правові відносини у сфері освіти. Освітня політика.

Сфера освіти як самостійна галузь господарства, духовного виробництва та матеріального накопичення. Освіта як економічний феномен. Освіта як фактор економічного зростання. Освіта як важливий фактор соціально-економічного зростання держави. Економічні механізми розвитку освіти. Застосування категорій ринкової економіки до освітніх систем. Сфера виробництва освітніх послуг.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.1.

Освіта в системі соціальних інститутів

План

1. Функції освіти в суспільстві.
2. Організаційні та регулятивні функції освіти.
3. Інституціональні та спеціальні функції освіти.
4. Міжнародно-комунікативна функція освіти.
5. Освітні реформи та їх соціальне значення.
6. Значення освіти для міжнародного правового та економічного простору.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 4.1.

Основна література:

- Адаптивне управління:** сутність, характеристика, моніторингові системи / Г. В. Єльнікова та ін.; за ред. Г. В. Єльнікової; АІПН України, Ун-т менеджменту освіти. – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с. – Бібліогр.: с. 536 – 570.
- Андрусів В.** Українська еліта: звідки ноги ростуть [Електронний ресурс] / В. Андрусів // Українська правда. – 2009. – 11 листопада. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2009/11/11/4307154/>.
- Андрущенко В. П.** Державно-громадський характер управління освітою / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – №3. – 128 с. – С.5 – 8.
- Андрущенко В. П.,** Образовательная политика (обзор повестки дня) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельев. – К.: МП «Леся», 2010.
- Аношкіна Л. І.** Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.
- Ареф'єва О. В.** Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.
- Бех І. Д.** Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
- Бех І. Д.** Цінності як ядро особистості / І. Д. Бех. // Цінності освіти і виховання: наук.-метод. зб. / [за заг. ред. О. В. Сухомлинської]. – К., 1997. – С. 8 – 11.
- Білобровко Т. І.** Економіка освіти: навч. - метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди, 2002. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?sa=t&doc&ei=Gz2VT-qHDoaP-wakotn8Aw&usq=AFQjCNHbG1laOmtbiXxubPpXOljYUWZnOQ&cad=rjt>.
- Валесев Р. Г.** Освітнє право України: навч. посібник / Р. Г. Валесев. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287 с. – С. 15 – 21.
- Гальперіна В. О.** Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. О. Гальперіна. – Київ, 2003. – 20 с.
- Гапонюк П. Н.** Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.
- Гершунский Б. С.** Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.
- Городяненко В. Г.** Соціологія: підручник / В. Г. Городяненко. – [3-тє вид.]. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с. – (Серія «Альма-матер»). – С. 31 – 40.
- Гришнова О. А.** Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки: [монографія] / О. А. Гришнова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 254 с.
- Єжова О. О.** Ціннісний підхід до формування особистості майбутнього кваліфікованого робітника / О. О. Єжова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2009. – №2. – С.296 – 306.
- Зимняя И. А.** Ключевые компетенции — новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование; под ред. В.М.Филипповой. — М.: Центр сравнительной образовательной политики, 2003. – 303 с. – С.34 – 36.
- Каленюк І.** До питання про освітній потенціал країни / І. Каленюк // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 34 – 38.
- Каленюк І. С.** Економіка освіти: навч. посіб. / І. С. Каленюк. – К.: Знання України, 2005. – 316 с.
- Капелюшников Р. И.** Концепция человеческого капитала (критика современной буржуазной политэкономии) / Р. И. Капелюшников. – М.: Наука, 1977. – 287 с.

Клепко С. Ф. Економіка освіти з точки зору філософії освіти / С. Ф. Клепко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 68 с. – С. 28 – 37.

Клепко С. Ф. Цінності буття і цінності освіти в контексті глобалізації / С. Ф. Клепко // Ціннісні парадигми освіти. – Х.: Основа, 2004. – 128 с.

Коміренко В. І. Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Куценко В. І. Людський капітал як фактор соціальнозахисту населення: проблеми зміцнення / В. І. Куценко, Г. І. Євтушенко // Зайнятість та ринок праці: міжвідомчий наук. збірник. – 1999. – № 10. – С. 136-145.

Медведєв І. А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект : [монографія] / І. А. Медведєв. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – 220 с. – С.31 – 45.

Нечасєв В. Я. Соціологія образования / В. Я. Нечасєв. – М.: МГУ, 1992. – 34 с. – С.27 – 29.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

Огнев'юк В. Суспільство втрачених цінностей / В. Огнев'юк // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2008. – №3. – С.7 – 10.

Освітлогія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисєова, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітлогія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О.Огнев'юк, С. О. Сисєова– К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Пінчук Є. А. Світоглядно-філософські передумови розробки стратегії освітньої політики / Є. А. Пінчук // Філософія. – 2010. – № 2 (102). – С. 120 – 124.

Подольська Є. А. Соціологія: 100 питань 100 відповідей / Є. А. Подольська. – К.: Інкос, 2009. – 352 с.

Пузиков В. Г. Социология образования: место и роль в системе социально-гуманитарного знания / В. Г. Пузиков, А. Ф. Тимофеев // Материалы Международной науч.-практ. конф. [«Международные отношения в развитии социально-экономических процессов в странах СНГ»], (Омск, 14-15 июня 2001 г.). – Омск: Издательство ОмГПУ, 2001. – 292 с. – С. 9 – 11.

Рогова О. Г. Аксиологічний аспект гуманітарної парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. Г. Рогова // Філософія № 4 (72). – 2010. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.

Сергєєва Т. Современное образование в контексте парадигмы «личность – образование – социум» / Т. Сергєєва // Дайджест педагогічних ідей та технологій школа-парк. – 2001. – № 5-6. – С. 26 – 30.

Сисєова С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія / С. О. Сисєова. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с. – С.16 – 26.

Смирнова Е. Э. Социология образования / Е. Э. Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с. – С. 41 – 60.

Щетинин В. П. Человеческий капитал и неоднозначность его трактовки / В. П. Щетинин // МЭиМО. – 2000. – № 12. – С. 42 – 49.

Яковенко Л. І. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань / Л. І. Яковенко, О. В. Пашенко – Полтава: Скайтек, 2011. – 216 с. – С. 77 – 84.

Додаткова література:

- Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10 – 22.
- Беккер Г. Экономический анализ и человеческое поведение / Г. Беккер // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем. Предмет исследования. – Начала-пресс 1993. – Т.1. – Вып.1. – С. 45.
- Беляков С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12 – 31.
- Беспалов П. В. Компьютерная компетентность в контексте личности ориентированного обучения / П. В. Беспалов // Педагогика. 2003. – №4. – С. 41 – 45.
- Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Ващенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с.: іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.
- Вишневський О. Природа цінностей виховання / О. Вишневський. // Педагогічна думка. – 2006. – №2. – С. 11 – 22.
- Доклад о развитии человека 2010. Реальное богатство народов: пути к развитию человека / [пер. с англ.; ПРООН]. – Москва: Издательство «Весь Мир», 2010. – 244 с.
- Иншаков О. В. Реализация новых подходов / О. В. Иншаков // Экономика образования. – 2008. – № 1. – С. 35 – 39.
- Кови С. Лидерство, основанное на принципах / Стивен Кови; [пер. с англ.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 302с.
- Колесникова И. Проблемы подготовки современного предпринимателя / И. Колесникова // Вестник высшей школы, 2003. – №2. – С.17 – 22.
- Комаров В. Я. Эффективность и интенсификация непродуцированной сферы / В. Я. Комаров, В. Д. Улановская. – М.: Экономика, 1987. – 158 с.
- Маркс К. Капитал / К. Маркс / Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. – М.: Издательство политической литературы, 1960. – Т. 23. – 920 с.
- Медоуз Д. Пределы роста. 30 лет спустя / Медоуз Д., Рандерс Й., Медоуз Д.; пер. с англ. – М.: ИКЦ «Академкнига», 2007. – 342 с.
- Мукомел С. А. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти [Електронний ресурс] / С. А. Мукомел // Вісник Черкаського університету: [зб. наук. ст.] Випуск 126. Серія Педагогічні науки / М-во освіти і науки України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 167 с. – С.108 – 113. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N126/N126p108-113.pdf.
- Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки за напрямом «Реформа освіти», 2 червня 2010 р. [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/content/ker-program.html>.
- Соціологія: терміни, поняття, персоналії: навчальний словник-довідник / [укл. В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін.] – К.: «Карavela»; Львів: «Новий світ», 2002. – 480 с.
- Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм. Ноосферизм: движение или новая научно-мировоззренческая система? // Под ред. Л. А. Зеленова. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2006. – 644 с. – С. 54 – 85.
- Терехов П. Формирование педагогической компетентности специалиста в системе непрерывного социокультурного образования / П. Терехов // Вестник высшей школы, 2003. – №2. – С.7 – 12. – С.8 – 9.
- Тоффлер Э. Шок будущего / Э.Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557, [3]с. – (Philosophy). – С. 330.
- Фромм Е. Мати чи бути? / Е. Фромм.; [пер. з англ. О. Ю. Михайлова, А. Ю.Буряк]. – К.: Укр. письменник, 2010. – 222 с. – (Світло світогляду). – Бібліогр.: С. 215 – 222.
- Ярская В. Н. Социология образования: учеб. пособ. / под ред. Д. В. Зайцева. [В. Ярская, И. Лошакова, Д. Зайцев, Л. Шалаева, О. Григорьева]. – Саратов: Изд-во СГТУ, 2004. – 300 с. – С. 11 – 50.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. На основі вивчення науково-педагогічної літератури розкрити основні тенденції розвитку сучасної освіти та проаналізувати їх вплив на життя суспільства. Відповідь обґрунтувати.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 4

Основна література:

Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи / [Г. В. Єльнікова та ін.; за ред. Г. В. Єльнікової]; АПН України, Ун-т менеджменту освіти. – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с. – Бібліогр.: с. 536 – 570.

Андрусів В. Українська еліта: звідки ноги ростуть [Електронний ресурс] / В. Андрусів // Українська правда. – 2009. – 11 листопада. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2009/11/11/4307154/>.

Андрущенко В. П. Державно-громадський характер управління освітою / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – №3. – 128 с. – С.5 – 8.

Андрущенко В. П. Образовательная политика (обзор повестки дня) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельев. – К.: МП «Леся», 2010.

Аношкіна Л. І. Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.

Ареф'єва О. В. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.

Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.

Бех І. Д. Цінності як ядро особистості / І. Д. Бех. // Цінності освіти і виховання: наук.-метод. зб. / [за заг. ред. О. В. Сухомлинської]. – К., 1997. – С. 8 – 11.

Білобровко Т. І. Економіка освіти: навч. - метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імні Григорія Сковороди, 2002. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?sa=t&doc&ei=Gz2VT-qHDoaP-wakotn8Aw&usq=AFQjCNHbG1laOmtbiXxu6pPхOljYUWZnOQ&cad=rjt>.

Валесв Р. Г. Освітнє право України: навч. посібник / Р. Г. Валесв. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287 с. – С. 15 – 21.

Гальперіна В. О. Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. О. Гальперіна. – Київ, 2003. – 20 с.

Гапонюк П. Н. Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.

Гершунський Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.

Городяненко В. Г. Соціологія: підручник / В. Г. Городяненко. – [3-тє вид.]. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с. – (Серія «Альма-матер»). – С. 31 – 40.

Грiшнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки: [монографія] / О. А. Грiшнова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 254 с.

Єжова О. О. Ціннісний підхід до формування особистості майбутнього кваліфікованого робітника / О. О. Єжова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2009. – №2. – С.296 – 306.

Зимняя И. А. Ключевые компетенции — новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование; под ред. В.М.Филипповой. — М.: Центр сравнительной образовательной политики, 2003. – 303 с. – С.34 – 36.

Каленюк І. До питання про освітній потенціал країни / І. Каленюк // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 34 – 38.

Каленюк І. С. Економіка освіти: навч. посіб. / І. С. Каленюк. – К.: Знання України, 2005. – 316 с.

Капелюшников Р. И. Концепция человеческого капитала (критика современной буржуазной политэкономии) / Р. И. Капелюшников. – М.: Наука, 1977. – 287 с.

Клепко С. Ф. Економіка освіти з точки зору філософії освіти / С. Ф. Клепко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОПППО, 2006. – 68 с. – С. 28 – 37.

Клепко С. Ф. Цінності буття і цінності освіти в контексті глобалізації / С. Ф. Клепко // Ціннісні парадигми освіти. – Х.: Основа, 2004. – 128 с.

Коміренко В. І. Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОПППО, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Куценко В. І. Людський капітал як фактор соціальнозахисту населення: проблеми зміцнення / В. І. Куценко, Г. І. Свтушенко // Зайнятість та ринок праці: міжвідомчий наук. збірник. – 1999. – № 10. – С. 136 – 145.

Медведєв І. А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект: [монографія] / І. А. Медведєв. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – 220 с. – С.31 – 45.

Нечаєв В. Я. Соціологія образования / В. Я. Нечаев. – М.: МГУ, 1992. – 34 с. – С.27 – 29.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

Огнев'юк В. Суспільство втрачених цінностей / В. Огнев'юк // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2008. – №3. – С.7 – 10.

Освітологія: витoki наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Пінчук Є. А. Світоглядно-філософські передумови розробки стратегії освітньої політики / Є. А. Пінчук // Філософія. – 2010. – № 2 (102). – С. 120 – 124.

Подольська Є. А. Соціологія: 100 питань 100 відповідей / Є. А. Подольська. – К.: Інкос, 2009. – 352 с.

Пузиків В. Г. Соціологія образования: место и роль в системе социально-гуманитарного знания / В. Г. Пузиків, А. Ф. Тимофеев // Матеріали Міжнародної науч.-практ. конф. [«Международные отношения в развитии социально-экономических процессов в странах СНГ»], (Омск, 14-15 июня 2001 г.). – Омск: Издательство ОмГТУ, 2001. – 292 с. – С. 9 – 11.

Рогова О. Г. Аксиологічний аспект гуманітарної парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. Г. Рогова // Філософія № 4 (72). – 2010. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.

Сергеева Т. Современное образование в контексте парадигмы «личность – образование – социум» / Т. Сергеева // Дайджест педагогічних ідей та технологій школа-парк. – 2001. – № 5-6. – С. 26 – 30.

Сисосва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія / С. О. Сисосва. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с. – С.16 – 26.

Смирнова Е. Э. Социология образования / Е. Э. Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с. – С. 41 – 60.

Щетинин В. П. Человеческий капитал и неоднозначность его трактовки / В. П. Щетинин // МЭиМО. – 2000. – № 12. – С. 42 – 49.

Яковенко Л. І. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань / Л. І. Яковенко, О. В. Пащенко – Полтава: Скайтек, 2011. – 216 с. – С. 77 – 84.

Додаткова література:

Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10 – 22.

Беккер Г. Экономический анализ и человеческое поведение / Г. Беккер // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем. Предмет исследования. – Начала-пресс 1993. – Т.1. – Вып.1. – С. 45.

Беляков С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12 – 31.

Беспалов П. В. Компьютерная компетентность в контексте личностно ориентированного обучения / П. В. Беспалов // Педагогика. 2003. – №4. – С.41 – 45.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Ващенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.

Вишневський О. Природа цінностей виховання / О. Вишневський. // Педагогічна думка. – 2006. – №2. – С. 11 – 22.

Доклад о развитии человека 2010. Реальное богатство народов: пути к развитию человека / [пер. с англ.; ПРООН]. – Москва: Издательство «Весь Мир», 2010. – 244 с. – С. 1.

Иншаков О. В. Реализация новых подходов / О. В. Иншаков // Экономика образования. – 2008. – № 1. – С. 35 – 39.

Кови С. Лидерство, основанное на принципах / Стивен Кови; [пер. с англ.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 302с.

Колесникова И. Проблемы подготовки современного предпринимателя / И. Колесникова // Вестник высшей школы, 2003. – №2. – С.17 – 22.

Комаров В. Я. Эффективность и интенсификация непроизводственной сферы / В. Я. Комаров, В. Д. Улановская. – М.: Экономика, 1987. – 158 с.

Маркс К. Капитал / К. Маркс / Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. – М.: Издательство политической литературы, 1960. – Т. 23. – 920 с.

Медоуз Д. Пределы роста. 30 лет спустя / Медоуз Д., Рандерс Й., Медоуз Д.; пер. с англ. – М.: ИКЦ «Академкнига», 2007. – 342 с.

Мукомел С. А. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти [Електронний ресурс] / С. А. Мукомел // Вісник Черкаського університету: [зб. наук. ст.] Випуск 126. Серія Педагогічні науки / М-во освіти і науки України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси: Виданництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 167 с. – С.108 – 113. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N126/N126p108-113.pdf.

Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки за напрямом «Реформа освіти», 2 червня 2010 р. [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/content/ker-program.html>.

Соціологія: терміни, поняття, персоналії: навчальний словник-довідник / [укл. В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін.] – К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ», 2002. – 480 с. – С. 422.

Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм. Ноосферизм: движение или новая научно-мировоззренческая система? / Под ред. Л. А. Зеленова. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2006. – 644 с. – С. 54 – 85.

Терехов П. Формирование педагогической компетентности специалиста в системе непрерывного социокультурного образования / П. Терехов // Вестник высшей школы, 2003. – №2. – С.7 – 12. – С.8 – 9.

Тоффлер Э. Шок будущего / Э.Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557, [3]с. – (Philosophy). – С. 330.

Фромм Е. Мати чи бути? / Е. Фромм.; [пер. з англ. О. Ю. Михайлова, А. Ю.Буряк]. — К.: Укр. письменник, 2010. – 222 с. – (Світло світогляду). – Бібліогр.: С. 215–222.

Ярская В. Н. Социология образования: учеб. пособ. / под ред. Д. В. Зайцева. [В. Ярская, И. Лошакова, Д. Зайцев, Л. Шалаева, О. Григорьева]. – Саратов: Изд-во СГТУ, 2004. – 300 с. – С. 11 – 50.

Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth / [Communication from the European Commission]. Brussels, 2010. – COM (2010) 2020 final. – 34 p.

ТЕМА 5.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

ЛЕКЦІЯ 5.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.

Аналіз освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні чинники глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Стратегії мінімізації наслідків глобалізації на ринку освітніх послуг.

Освіта як сфера проектування. Моніторинг освіти. Стандартизація і конвергенція освіти. Національна система і національна рамка кваліфікацій.

Забезпечення багатопрофільності університетської освіти як провідна умова конкурентоспроможності вищої школи. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики вищого навчального закладу.

Синтез освіти і науки. Випереджувальна функція освіти в розвитку якості людини, якості суспільного інтелекту, якості самої освітньої системи.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5.1.

Міжнародна освітня статистика та глобальні рейтинги у сфері освіти

План

1. Провідні країни у сфері освіти за індексом освіти.
2. Показники інтернаціоналізації вищої освіти.
3. Міжнародний академічний рейтинг університетів.
4. Рейтинг країн за доступністю вищої освіти.

5. Досвід дистанційної освіти за кордоном.
6. Мегауніверситети як новий тип вищих навчальних закладів.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 5.1.

Основна література:

- Вітвицька С. С. Методологічні основи ступеневої педагогічної освіти [Електронний ресурс] / С. С. Вітвицька. Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/7605/97/>.
- Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
- Даниленко В. Методологічні проблеми неперервної професійної освіти / В. Даниленко, К. Левківський, В. Мележик // Вища школа – 2003. – № 2 – 3. – С. 38 – 39.
- Державний класифікатор України. Класифікатор професій (із змінами і доповненнями) ДК 003–95. – К.: Держстандарт України, 2001. – 592 с.
- Каган М. С. Человеческая деятельность (Опыт системного анализа) / М. С. Каган. – М.: 1974. – С. 22 – 30.
- Карпенко О. М., Бершадская М. Д. Высшее образование в странах мира: анализ данных образовательной статистики и глобальных рейтингов в сфере образования. – М.: Издательство СГУ, 2009. – 244 с.
- Костева Н. М. Тезаурусне підґрунтя інформаційно-інтелектуального забезпечення наукових досліджень [Електронний ресурс] / Н. М. Костева // Історія науки і біографістика. – 2006. – №1. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/E-Journals/INB/2006-1/06knmznd.html>. – Заголовок з екрана.
- Левченко Т. І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція: [монографія] / Т. І. Левченко. – Вінниця: «Нова книга», 2007. – С. 82 – 83.
- Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: [моногр.] / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін. / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 226 – 228.
- Освітологія: витoki наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
- Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
- Педагогіка: педагогические теории, системы, технологии / под ред. С. А. Смирнова. – М.: Академия, 2000. – С. 426.
- Подласый И. П. Педагогика. Общие основы. Процесс обучения: в 2 кн. / И. П. Подласый. – М.: Владос, 1999. – Кн. I. – 576 с.
- Сисоева С. О. Особистісно орієнтовані технології у професійній підготовці майбутніх фахівців / С. О. Сисоева // Кримські педагогічні читання: матеріали міжнар. наук. конф., Алушта, 12-17 верес. 2001 р. / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти [та ін.; за ред. С.О.Сисоевої]. – Ч.: 2001. – С. 297 – 302.
- Сисоева С. О. Сучасні підходи до визначення педагогічних технологій / С. О. Сисоева, А. М. Алексюк, П. М. Воловик та ін. / Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія за ред. С. О. Сисоевої. – К.: ВПОЛД, 2001. – С. 13 – 53.
- Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога за двома спеціальностями: [монографія] / І. В. Соколова; за ред. С. О. Сисоевої / АПН України; МОН України; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – 2008. – С. 12 – 46.
- Степко М. Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя. / М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. Товажнянський. – Харків, 2004. – С. 18 – 19.
- Суходольский Г. В. Структурно-алгоритмический анализ и синтез деятельности / Г. В. Суходольский. – Л.: ЛГУ, 1976. – С.17– 18.

Чобітько М. Г. Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутнього вчителя: теоретико-методологічний аспект : [монографія] / М. Г. Чобітько; МОН України; АПН України ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – Черкаси: Брамо-Україна, 2006. – С. 19 – 81.

Шилова О. Н. Развитие понятия «гезаурус» в профессиональной подготовке специалистов образования / О. Н. Шилова // Технологические и управленческие аспекты образования взрослых в России. – СПб.:ИОВ РАО, 2000. – С. 71 – 75.

Додаткова література:

Болонский процесс: Бергенский этап / под науч. ред. д-ра пед. наук, профессора В. И. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, Российский Новый Университет, 2005. – 174 с.

Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія в трьох томах. / Б. Д. Гаврилишин, В. А. Ющенко, А. С. Гальчинський. – Київ: Вид. центр «Академія», 2000; Тернопіль: «Академія народного господарства». – 2000. – Том 1.– С. 748.

Мириманова М. С. Информационно-когнитивные процессы / М. С. Мириманова – М.: 1989. – С. 80.

Національна Доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 9.

Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе / Д. В. Чернилевский. – М.: 2002. – С. 426.

Щедровицкий Г. П. Рефлексия и ее проблемы / Г. П. Щедровицкий. – М.: 1975. – С. 10 – 16.

Якушев А. Н. Порядок присуждения ученых степеней по первым уставам Дерптского, Московского, Харьковского и Казанского университетов / А. Н. Якушев, Д. А. Хохлова, Ю. В. Эйдельмант / Ученые степени в России: XVIII в. – 1918 г.: сб. научных статей. – вып. 1 в 2-х частях / [под науч. ред. А. Е. Иванова, В. А. Шаповалова, А. Н. Якушева]. – Ставрополь: Ин-т рос. Истории РАН, СГУ, 1996. – Часть вторая. – С. 142 –147.

САМОСТІЙНА РОБОТА 5.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Дослідити та відібрати тематику наукових досліджень з освітології із переліку дисертаційних досліджень за останні 10 років. Результати систематизувати та подати у вигляді таблиці.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 5

Основна література:

Вітвицька С. С. Методологічні основи ступеневої педагогічної освіти [Електронний ресурс] / С. С. Вітвицька. Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/7605/97/>.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.

Даниленко В. Методологічні проблеми неперервної професійної освіти / В. Даниленко, К. Левківський, В. Мележик // Вища школа – 2003. – № 2 – 3.– С. 38 – 39.

Державний класифікатор України. Класифікатор професій (із змінами і доповненнями) ДК 003–95. – К.: Держстандарт України, 2001. – 592 с.

Каган М. С. Человеческая деятельность (Опыт системного анализа) / М. С. Каган. – М.: 1974. – С. 22 – 30.

Костева Н. М. Тезаурусне підгрунття інформаційно-інтелектуального забезпечення наукових досліджень [Електронний ресурс]. – / Н. М. Костева // Історія науки і біографістика. – 2006. – №1. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/E-Journals/INB/2006-1/06knmznd.html>. – Заголовок з екрана.

Левченко Т. І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція: [монографія] / Т. І. Левченко. – Вінниця: «Нова книга», 2007. – С. 82 – 83.

Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: [моногр.] / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін. / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 226 – 228.

Освітологія: витoki наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Педагогіка: педагогические теории, системы, технологии / под ред. С. А. Смирнова. – М.: Академия, 2000. – С. 426.

Подласый И. П. Педагогика. Общие основы. Процесс обучения: в 2 кн. / И. П. Подласый. – М.: Владос, 1999. – Кн. 1. – 576 с.

Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані технології у професійній підготовці майбутніх фахівців / С. О. Сисоєва // Кримські педагогічні читання: матеріали міжнар. наук. конф., Алушта, 12-17 верес. 2001 р. / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти [та ін.; за ред. С. О. Сисоєвої]. – Ч.: 2001. – С. 297 – 302.

Сисоєва С. О. Сучасні підходи до визначення педагогічних технологій / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик та ін. / Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія за ред. С. О. Сисоєвої. – К.: ВП ОЛД, 2001. – С. 13 – 53.

Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога за двома спеціальностями: [монографія] / І. В. Соколова; за ред. С. О. Сисоєвої / АПН України; МОН України; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – 2008. – С. 12 – 46.

Степко М. Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя / М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. Товажнянський. – Харків, 2004. – С. 18 – 19.

Суходольский Г. В. Структурно-алгоритмический анализ и синтез деятельности / Г. В. Суходольский. – Л.: ЛГУ, 1976. – С. 17– 18.

Чобітько М. Г. Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутнього вчителя: теоретико-методологічний аспект: [монографія] / М. Г. Чобітько; МОН України; АПН України; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – Черкаси: Брамо-Україна, 2006. – С. 19 – 81.

Шилова О. Н. Развитие понятия «тезаурус» в профессиональной подготовке специалистов образования / О. Н. Шилова // Технологические и управленческие аспекты образования взрослых в России. – СПб.: ИОВ РАО, 2000. – С. 71 – 75.

Додаткова література:

Болонский процесс: Бергенский этап / под науч. ред. д-ра пед. наук, профессора В. И. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, Российский Новый Университет, 2005. – 174 с.

Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія в трьох томах / Б. Д. Гаврилишин, В. А. Ющенко, А. С. Гальчинський. – Київ: Вид. центр «Академія», 2000; Тернопіль: «Академія народного господарства». – 2000. – Том 1. – С. 748.

Мириманова М. С. Информационно-когнитивные процессы / М. С. Мириманова – М.: 1989. – С. 80.

Національна Доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 9.

Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе / Д. В. Чернилевский. – М.: 2002. – С. 426.

Щедровицкий Г. П. Рефлексия и ее проблемы / Г. П. Щедровицкий. – М.: 1975. – С. 10 – 16.

Якушев А. Н. Порядок присуждения ученых степеней по первым уставам Дерптского, Московского, Харьковского и Казанского университетов / А. Н. Якушев, Д. А. Хохлова, Ю. В. Эйдельмант // Учёные степени в России: XVIII в. – 1918 г.: сб. научных статей. – вып. 1 в 2-х частях / [под науч. ред. А. Е. Иванова, В. А. Шаповалова, А. Н. Якушева]. – Ставрополь: Ин-т рос. Истории РАН, СГУ, 1996. – Часть вторая. – С. 142 –147.

ТЕМА 6.

ДЖЕРЕЛА РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

ЛЕКЦІЯ 6.

ДЖЕРЕЛА РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Основні принципи еволюції освітніх систем. Домінанти розвитку освітніх систем. Освітні інновації. Інноваційна освітня діяльність. Ознаки інноваційної освіти. Інноваційна політика вищого навчального закладу (зовнішня й внутрішня).

Поняття «освітній простір», «інноваційний освітній простір». Регіональний та локальний освітній простір. Закономірності формування глобального освітнього простору. Прогнозування розвитку сфери освіти.

Гуманізація та демократизація освіти. Інформатизація освіти. Освіта дорослих та медіа-освіта як відповідь на виклики інформаційного суспільства.

Процесуальний підхід в управлінні освітніми системами. Освітлогічні дослідження як підгрунтя формування освітньої політики. Особливості організації діяльності муніципальних й регіональних освітніх систем, управління ними. Участь громадськості у формуванні освітньої політики як новітня тенденція на сучасному етапі розвитку освітньої спільноти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6.1.

Концепція лідерства в забезпеченні ефективності розвитку освітніх систем

План

1. Розвиток лідерських якостей управлінця.
2. Теорії професійного лідерства.
3. Програми розвитку лідерства як професійної компетентності.
4. Управління на засадах лідерства.
5. Стили управління, лідерства і менеджменту.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 6.1.

Основна література:

- Ареф'єва О. В. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.
- Гапонюк П. Н. Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.
- Гришнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки: [монографія] / О. А. Гришнова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 254 с.
- Капелюшников Р. И. Концепция человеческого капитала (критика современной буржуазной политэкономии) / Р. И. Капелюшников. – М.: Наука, 1977. – 287 с.
- Куденко В. І. Людський капітал як фактор соціального захисту населення: проблеми зміцнення / В. І. Куденко, Г. І. Євтушенко // Зайнятість та ринок праці: міжвідомчий наук. збірник. – 1999. – № 10. – С. 136 – 145.
- Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод. посіб. / Єфімова С. М., Королюк С. В.; за заг. ред. Колупасової А. А. — ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
- Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.
- Освітологія: витокни наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
- Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
- Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія / С. О. Сисоєва. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с. – С. 16 – 26.
- Щетинин В. П. Человеческий капитал и неоднозначность его трактовки / В. П. Щетинин // МЭиМО. – 2000. – № 12. – С. 42 – 49.
- Dimmock, C. (2005). The leadership of multi ethnic schools: What we know and don't know about values-driven leadership (Діммок, Ч. Лідерство в мультиетнічних школах: що ми знаємо і чого не знаємо про лідерство, яке визначається цінностями). Education, Research and Perspectives, 32(2), 80–96.
- Holmes, G. (2006). Effective leadership in changing times? (Холмс, Г. Ефективне лідерство у часи змін?) The Australian Educational Leader, 27(1), 45–48.
- Lumby, J. (2006). Conceptualising diversity and leadership: evidence from 10 cases. (Ламбі, Дж. Концептуальний погляд на розмаїтість і лідерство: за результатами 10 конкретних прикладів) Educational Management Administration and Leadership, 34(2), 151–166.

Додаткова література:

- Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10 – 22.
- Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм. Ноосферизм: движение или новая научно-мировоззренческая система? / Под ред. Л. А. Зеленова. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2006. – 644 с. – С. 54 – 85.
- Фромм Е. Мати чи бути? / Е. Фромм.; [пер. з англ. О. Ю. Михайлова, А. Ю. Буряк]. – К.: Укр. письменник, 2010. – 222 с. – (Світло світогляду). – Бібліогр.: С. 215 – 222.

САМОСТІЙНА РОБОТА 6.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Створити карту знань до макромодуля «Вступ до освітології» засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 6

Основна література:

- Ареф'єва О. В. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.
- Гапонюк П. Н. Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – С. 27 – 34.
- Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки: [монографія] / О. А. Грішнова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 254 с.
- Капелюшников Р. И. Концепция человеческого капитала (критика современной буржуазной политэкономии) / Р. И. Капелюшников. – М.: Наука, 1977. – 287 с.
- Куценко В. І. Людський капітал як фактор соціального захисту населення: проблеми зміцнення / В. І. Куценко, Г. І. Євтушенко // Зайнятість та ринок праці: міжвідомчий наук. збірник. – 1999. – № 10. – С. 136 – 145.
- Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод. посіб. / Єфімова С. М., Королюк С. В.; за заг. ред. Колупаєвої А. А. — ТОВ «Видавничий дім «Плєяди», 2012. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
- Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк – К.: Знання України, 2003. – 450 с.
- Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
- Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
- Сисоева С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія / С. О. Сисоева. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с. – С.16 – 26.
- Щетинин В. П. Человеческий капитал и неоднозначность его трактовки / В. П. Щетинин // МЭМО. – 2000. – № 12. – С. 42 – 49.
- Dimmock, C. (2005). The leadership of multi ethnic schools: What we know and don't know about values-driven leadership (Діммок, Ч. Лідерство в мультиетнічних школах: що ми знаємо і чого не знаємо про лідерство, яке визначається цінностями). Education, Research and Perspectives, 32(2), 80–96.
- Holmes, G. (2006). Effective leadership in changing times? (Холмс, Г. Ефективне лідерство у часи змін?) The Australian Educational Leader, 27(1), 45–48.
- Lumby, J. (2006). Conceptualising diversity and leadership: evidence from 10 cases. (Ламбі, Дж. Концептуальний погляд на розмаїтість і лідерство: за результатами 10 конкретних прикладів) Educational Management Administration and Leadership, 34(2), 151–166.

Додаткова література:

Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10 – 22.

Субetto А. И. Сочинения. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм. Ноосферизм: движение или новая научно-мировоззренческая система? / Под ред. Л. А. Зеленова. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2006. – 644 с. – С. 54 – 85.

Фромм Е. Мати чи буги? / Е. Фромм.; [пер. з англ. О. Ю. Михайлова, А. Ю. Буряк]. — К.: Укр. письменник, 2010. – 222 с. – (Світло світогляду). – Бібліогр.: С. 215–222.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 6.1.

Тема: Освітологія як освітня синергетика.

Мета: аналіз та наукове осмислення синергетичного підходу в освітології.

Завдання: на основі вивчення наукової літератури навести обґрунтовані докази, що свідчать про статус освітології як освітньої синергетики. Висновки обґрунтувати.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2

1. Освіта як соціальний інститут.
2. Взаємодія сфери освіти з іншими соціальними інститутами.
3. Класифікація соціальних інститутів (організаційні й регулятивні), їх ознаки й призначення.
4. Інваріантні характеристики соціальних інститутів.
5. Соціальна політика в сфері освіти.
6. Соціальні суб'єкти – учасники освітнього процесу (на рівнях: індивідів, різних соціальних груп), їх потреби та відносини.
7. Правові відносини у сфері освіти.
8. Освітня політика.
9. Сфера освіти як самостійна галузь господарства, духовного виробництва та матеріального накопичення.
10. Освіта як економічний феномен.
11. Освіта як фактор економічного зростання.
12. Економічні механізми розвитку освіти.
13. Застосування категорій ринкової економіки до освітніх систем.
14. Сфера виробництва освітніх послуг.
15. Освіта в системі соціальних інститутів.
16. Функції освіти в суспільстві.
17. Освітні реформи та їх соціальне значення.
18. Поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.
19. Аналіз освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти.
20. Основні чинники глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг.
21. Стратегії мінімізації наслідків глобалізації на ринку освітніх послуг.
22. Освіта як сфера проектування.
23. Моніторинг освіти.
24. Стандартизація і конвергенція освіти.
25. Національна система і національна рамка кваліфікацій.
26. Забезпечення багатопрофільності університетської освіти як провідна умова конкурентоспроможності вищої школи.

27. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики вищого навчального закладу.
28. Міжнародна освітня статистика та глобальні рейтинги в сфері освіти.
29. Провідні країни в сфері освіти за індексом освіти.
30. Показники інтернаціоналізації вищої освіти.
31. Міжнародний академічний рейтинг університетів.
32. Рейтинг країн за доступністю вищої освіти.
33. Досвід дистанційної освіти за кордоном.
34. Мегауніверситети як новий тип вищих навчальних закладів.
35. Основні принципи еволюції освітніх систем.
36. Домінанти розвитку освітніх систем.
37. Інноваційна освітня діяльність.
38. Політика вищого навчального закладу (зовнішня й внутрішня).
39. Поняття «освітній простір», «інноваційний освітній простір».
40. Прогнозування розвитку сфери освіти.
41. Гуманізація та демократизація освіти.
42. Інформатизація освіти.
43. Освіта дорослих та медіа-освіта як відповідь на виклики інформаційного суспільства.
44. Освітологічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики.
45. Концепція лідерства в забезпеченні ефективності розвитку освітніх систем
46. Розвиток лідерських якостей управління.
47. Теорії професійного лідерства.
48. Програми розвитку лідерства як професійної компетентності.
49. Управління на засадах лідерства.
50. Стили управління, лідерства і менеджменту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2

Основна література:

- Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи / [Г. В. Єльнікова та ін. ; за ред. Г. В. Єльнікової]; АПН України, Ун-т менеджменту освіти. – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с. – Бібліогр.: с. 536 – 570.
- Андрусів В. Українська еліта: звідки ноги ростуть [Електронний ресурс] / В. Андрусів // Українська правда. – 2009. – 11 листопада. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2009/11/11/4307154/>.
- Андрущенко В. П. Державно-громадський характер управління освітою / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – №3. – 128 с. – С.5 – 8.
- Андрущенко В. П., Образовательная политика (обзор повестки дня) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельев. – К.: МП «Леся», 2010.
- Аношкіна Л. І. Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.

- Ареф'єва О. В.** Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.
- Бех І. Д.** Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
- Бех І. Д.** Цінності як ядро особистості / І. Д. Бех. // Цінності освіти і виховання: наук.-метод. зб. / [за заг. ред. О. В. Сухомлинської]. – К., 1997. – С. 8 – 11.
- Валєєв Р. Г.** Освітнє право України: навч. посібник / Р. Г. Валєєв. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287 с. – С. 15 – 21.
- Вітвицька С. С.** Методологічні основи ступеневої педагогічної освіти [Електронний ресурс] / С. С. Вітвицька. Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/7605/97/>.
- Гальперіна В. О.** Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. О. Гальперіна. – Київ, 2003. – 20 с.
- Гапонюк П. Н.** Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.
- Гершунский Б. С.** Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.
- Гончаренко С. У.** Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
- Городяненко В. Г.** Соціологія: підручник / В. Г. Городяненко. – [3-тє вид.]. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с. – (Серія «Альма-матер»). – С. 31 – 40.
- Грішнова О. А.** Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки: [монографія] / О. А. Грішнова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 254 с.
- Даниленко В.** Методологічні проблеми неперервної професійної освіти / В. Даниленко, К. Левківський, В. Мележик // Вища школа – 2003. – № 2 – 3. – С. 38 – 39.
- Державний класифікатор України.** Класифікатор професій (із змінами і доповненнями) ДК 003–95. – К.: Держстандарт України, 2001. – 592 с.
- Єжова О. О.** Ціннісний підхід до формування особистості майбутнього кваліфікованого робітника / О. О. Єжова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2009. – №2. – С.296 – 306.
- Зимняя И. А.** Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование; под ред. В. М. Филипповой. – М.: Центр сравнительной образовательной политики, 2003. – 303 с. – С.34 – 36.
- Каган М. С.** Человеческая деятельность (Опыт системного анализа) / М. С. Каган. – М.: 1974. – С. 22 – 30.
- Каленюк І.** До питання про освітній потенціал країни / І. Каленюк // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 34 – 38.
- Капелюшников Р. И.** Концепция человеческого капитала (критика современной буржуазной политэкономии) / Р. И. Капелюшников. – М.: Наука, 1977. – 287 с.
- Карпенко О. М., Бершадская М. Д.** Высшее образование в странах мира: анализ данных образовательной статистики и глобальных рейтингов в сфере образования. – М.: Издательство СГУ, 2009. – 244 с.
- Клепко С. Ф.** Економіка освіти з точки зору філософії освіти / С. Ф. Клепко // Економіка освіти і освіти діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 68 с. – С. 28 – 37.
- Клепко С. Ф.** Цінності буття і цінності освіти в контексті глобалізації / С. Ф. Клепко // Ціннісні парадигми освіти. – Х.: Основа, 2004. – 128 с.
- Коміренко В. І.** Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освіти діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.
- Костєва Н. М.** Тезаурусне підґрунтя інформаційно-інтелектуального забезпечення наукових досліджень [Електронний ресурс]. – / Н. М. Костєва // Історія науки і біографістика. –

2006. – №1. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/E-Journals/INB/2006-1/06knmznd.html>. – Заголовок з екрана.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Куценко В. І. Людський капітал як фактор соціальногоспозахисту населення: проблеми зміцнення / В. І. Куценко, Г. І. Євтушенко // Зайнятність та ринок праці: міжвідомчий наук. збірник. – 1999. – № 10. – С. 136 – 145.

Левченко Т. І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція: [монографія] / Т. І. Левченко. – Вінниця: «Нова книга», 2007. – С. 82 – 83.

Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод. посіб. / Єфімова С. М., Королюк С. В.; за заг. ред. Колупасової А. А. – ТОВ «Видавничий дім «Гляяди», 2012. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Медведев І. А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект: [монографія] / І. А. Медведев. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – 220 с. – С.31 – 45.

Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: [моногр.] / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін. / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 226 – 228.

Нечаев В. Я. Социология образования / В. Я. Нечаев. – М.: МГУ, 1992. – 34 с. – С.27 – 29.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

Огнев'юк В. Суспільство втрачених цінностей / В. Огнев'юк // Історія. Філософія. Релігійознавство. – 2008. – №3. – С.7 – 10.

Освітлогія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітлогія: хрестоматія: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Педагогіка: педагогические теории, системы, технологии / под ред. С. А. Смирнова. – М.: Академия, 2000. – С. 426.

Пінчук Є. А. Світоглядно-філософські передумови розробки стратегії освітньої політики / Є. А. Пінчук // Філософія. – 2010. – № 2 (102). – С. 120 – 124.

Подласый И. П. Педагогика. Общие основы. Процесс обучения: в 2 кн. / И. П. Подласый. – М.: Владос, 1999. – Кн. 1. – 576 с.

Подольська Є. А. Соціологія: 100 питань 100 відповідей / Є. А. Подольська. – К.: Інкос, 2009. – 352 с.

Пузиков В. Г. Социология образования: место и роль в системе социально-гуманитарного знания / В. Г. Пузиков, А. Ф. Тимофеев // Материалы Международной науч.-практ. конф. [«Международные отношения в развитии социально-экономических процессов в странах СНГ»], (Омск, 14-15 июня 2001 г.). – Омск: Издательство ОмГПУ, 2001. – 292 с. – С. 9 – 11.

Рогова О. Г. Аксиологічний аспект гуманітарної парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. Г. Рогова // Філософія № 4 (72). – 2010. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.

Сергеева Т. Современное образование в контексте парадигмы «личность – образование – социум» / Т. Сергеева // Дайджест педагогічних ідей та технологій школа-парк. – 2001. – № 5-6. – С. 26 – 30.

Сисоева С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія / С. О. Сисоева. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с.

Сисоева С. О. Особистісно орієнтовані технології у професійній підготовці майбутніх фахівців / С. О. Сисоева // Кримські педагогічні читання: матеріали міжнар. наук. конф., Алушта, 12-17 верес. 2001 р. / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти [та ін.; за ред. С. О. Сисоевої]. – Ч.: 2001. – С. 297 – 302.

Сисоева С. О. Сучасні підходи до визначення педагогічних технологій / С. О. Сисоева, А. М. Алексюк, П. М. Воловик та ін. / Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія за ред. С. О. Сисоевої. – К.: ВПОЛД, 2001. – С. 13 – 53.

Смирнова Е. Э. Социология образования / Е. Э. Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с. – С. 41 – 60.

Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога за двома спеціальностями: [монографія] / І. В. Соколова; за ред. С. О. Сисоевої / АПН України; МОН України; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – 2008. – С. 12 – 46.

Степко М. Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя. / М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. Товажнянський. – Харків, 2004. – С. 18 – 19.

Суходольский Г. В. Структурно-алгоритмический анализ и синтез деятельности / Г. В. Суходольский. – Л.: ЛГУ, 1976. – С.17–18.

Чобітько М. Г. Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутнього вчителя: теоретико-методологічний аспект: [монографія] / М. Г. Чобітько; МОН України; АПН України; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – Черкаси: Брамо-Україна, 2006. – С. 19 – 81.

Шилова О. Н. Развитие понятия «тезаурус» в профессиональной подготовке специалистов образования / О. Н. Шилова // Технологические и управленческие аспекты образования взрослых в России. – СПб.:ИОВ РАО, 2000. – С. 71 – 75.

Щетинин В. П. Человеческий капитал и неоднозначность его трактовки / В. П. Щетинин // МЭМО. – 2000. – № 12. – С. 42 – 49.

Яковенко Л. І. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань / Л. І. Яковенко, О. В. Пашенко – Полтава: Скайтек, 2011. – 216 с. – С. 77 – 84.

Dimmock, C. (2005). The leadership of multi ethnic schools: What we know and don't know about values-driven leadership (Діммок, Ч. Лідерство в мультиетнічних школах: що ми знаємо і чого не знаємо про лідерство, яке визначається цінностями). Education, Research and Perspectives, 32(2), 80–96.

Holmes, G. (2006). Effective leadership in changing times? (Холмс, Г. Ефективне лідерство у часи змін?) The Australian Educational Leader, 27(1), 45–48.

Lumby, J. (2006). Conceptualising diversity and leadership: evidence from 10 cases. (Ламбі, Дж. Концептуальний погляд на розмаїтість і лідерство: за результатами 10 конкретних прикладів) Educational Management Administration and Leadership, 34(2), 151–166.

Додаткова література:

Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10 – 22.

Беккер Г. Экономический анализ и человеческое поведение / Г. Беккер // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем. Предмет исследования.– Началопресс 1993. –Т.1. – Вып.1. – С. 45.

Беляков. С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12 – 31.

Беспалов П. В. Компьютерная компетентность в контексте личностно ориентированного обучения / П. В. Беспалов // Педагогика. 2003. – № 4. – С.41 – 45.

Болонский процесс: Бергенский этап / под науч. ред. д-ра пед. наук, профессора В. И. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, Российский Новый Университет, 2005. – 174 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Ващенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с.: іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.

Вишневський О. Природа цінностей виховання / О. Вишневський. // Педагогічна думка. – 2006. – №2. – С. 11 – 22.

Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія в трьох томах. / Б. Д. Гаврилишин, В. А. Ющенко, А. С. Гальчинський. – Київ: Вид. центр «Академія», 2000; Тернопіль: «Академія народного господарства». – 2000. – Том 1. – С. 748.

Доклад о развитии человека 2010. Реальное богатство народов: пути к развитию человека / [пер. с англ.; ПРООН]. – Москва: Издательство «Весь Мир», 2010. – 244 с.

Иншаков О. В. Реализация новых подходов / О. В. Иншаков // Экономика образования. – 2008. – № 1. – С. 35 – 39.

Кови С. Лидерство, основанное на принципах / Стивен Кови; [пер. с англ.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 302с.

Колесникова И. Проблемы подготовки современного предпринимателя / И. Колесникова // Вестник высшей школы, 2003. – №2. – С.17 – 22.

Комаров В. Я. Эффективность и интенсификация непроизводственной сферы / В. Я. Комаров, В. Д. Улановская. – М.: Экономика, 1987. – 158 с.

Медоуз Д. Пределы роста. 30 лет спустя / Медоуз Д., Рандерс Й., Медоуз Д.; пер. с англ. – М.: ИКЦ «Академкнига», 2007. – 342 с.

Мириманова М. С. Информационно-когнитивные процессы / М. С. Мириманова – М.: 1989. – С. 80.

Мукомел С. А. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти [Електронний ресурс] / С. А. Мукомел // Вісник Черкаського університету: [зб. наук. ст.] Випуск 126. Серія Педагогічні науки / М-во освіти і науки України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 167 с. – С.108 – 113. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N126/N126p108-113.pdf.

Національна Доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 9.

Соціологія: терміни, поняття, персоналії: навчальний словник-довідник / [укл. В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін.] – К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ», 2002. – 480 с. – С. 422.

Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм. Ноосферизм: движение или новая научно-мировоззренческая система? / Под ред. Л. А. Зеленова. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2006. – 644 с. – С. 54 – 85.

Терехов П. Формирование педагогической компетентности специалиста в системе непрерывного социокультурного образования / П. Терехов // Вестник высшей школы, 2003. – №2. – С.7 – 12.

Тоффлер Э. Шок будущего / Э.Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557, [3]с. – (Philosophy). – С. 330.

Фромм Е. Мати чи бути? / Е. Фромм.; [пер. з англ. О. Ю. Михайлова, А. Ю.Буряк]. – К.: Укр. письменник, 2010. – 222 с. – (Світло світогляду). – Бібліогр.: С. 215 – 222.

Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе / Д. В. Чернилевский. – М.: 2002. – С. 426.

Щедровицкий Г. П. Рефлексия и ее проблемы / Г. П. Щедровицкий. – М.: 1975. – С. 10 – 16.

Якушев А. Н. Порядок присуждения ученых степеней по первым уставам Дерптского, Московского, Харьковского и Казанского университетов / А. Н. Якушев, Д. А. Хохлова, Ю. В. Эйдельмант / Учёные степени в России: XVIII в. – 1918 г.: сб. научных статей. – вып. 1 в 2-х частях / [под науч. ред. А. Е. Иванова, В. А. Шаповалова, А. Н. Якушева]. – Ставрополь: Ин-т рос. Истории РАН, СГУ, 1996. – Часть вторая. – С. 142 – 147.

Ярская В. Н. Социология образования: учеб. пособ. / под ред. Д. В. Зайцева. [В. Ярская, И. Лошакова, Д. Зайцев, Л. Шалаева, О. Григорьева]. – Саратов: Изд-во СГТУ, 2004. – 300 с. – С. 11 – 50.

Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth / [Communication from the European Commission]. Brussels, 2010. – COM (2010) 2020 final. – 34 p.

ІV. Навчально-методична карта дисципліни «Вступ до освітології»

Разом: 72 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год., залк.

Семестр		Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		
Тижень Модул		Освітлогія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти		Освітлогічні засади функціонування освітніх систем		
Назва модуля		116 балів		106 балів		
К-ть балів за модуль		116 балів		106 балів		
Лекції Дати	1	2	3	4	5	6
Темі лекцій	Освітлогія – витоки наукового напрямку	Сучасна сфера освіти як об'єкт наукового дослідження	Складові освітлогічної підготовки	Освіта як соціальний інститут та спеціфічний сегмент правового та економічного простору	Конкурентоспроможність освітніх систем	Джерела розвитку освітніх систем
Відеа, лекц.	16.	16.	16.	16.	16.	16.
Темі семінарських занять	Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку	Сфера освіти як синергетична система	Освітлогія – науковий напрям інтегрованого планування освіти	Освіта в системі соціальних інститутів	Міжнародна освітня статистика та глобальні рейтинги в сфері освіти	Концепція лідерства в забезпеченні ефективності розвитку освітніх систем
Відвід, семін.	16.	16.	16.	16.	16.	16.
Робота на семінарах	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
ІНДЗ			Аксіологічні засади освітології			Освітлогія як освітня синергетика
Одновання ІНДЗ		10 б.	30 б.			30 б.
Опрацювання фахових видань та періоджерел						
Види поточного контролю						
Підсумковий контроль						
		Модульна контрольна робота (2,5 балів)		Модульна контрольна робота (2,5 балів)		
		Залк (40 балів)				

Коефіцієнт перерахунку балів 222 : 60 = 3,7

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю з дисципліни «Педагогіка творчості»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	1	6
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	1	6
3	Виконання завдання для самостійної роботи	5	30
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: - доповідь; - виступ; - повідомлення; - участь у дискусії, тощо.	Всього 10, у тому числі за видами	60
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	30	60
6	Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	10	10
7	Написання реферату	15	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	50
9	Виконання тестового контролю, експрес-контролю	10	-
10	Лабораторна робота у тому числі: - допуск; - виконання; - захист.	Всього 10, у тому числі за видами	-
11	Творча робота (у тому числі есе)	20	-
	Загальна кількість балів:		222
	Коефіцієнт перерахунку $222 : 60 = 3,7$		
	Підсумковий рейтинговий бал		60
	Залік		40
	Разом:		100

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю магістрантів здійснюється в таких формах:

а) *поточний контроль* відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання основної і додаткової літератури, написання рефератів, конспектування першоджерел, ведення термінологічного словника, складання тестів тощо);

б) умовою допуску магістранта до заліку є виконання ним усіх індивідуальних завдань і отримання не менше **35 залікових балів** протягом семестру. Залік проходить у формі захисту рефератів. Максимальна кількість балів, які можна отримати на заліку—40.

Протягом навчання студент може отримати до **60 залікових балів** (загальна кількість облікових балів ділиться на коефіцієнт перерахунку 3,7). Якщо студент за цей час отримав максимальну кількість балів, йому нараховується бонус - додаткові **15 балів**.

Критерії та норми оцінювання знань студентів з курсу «Вступ до освітології»

При оцінюванні знань, умінь і навичок студентів зі вступу до освітології враховується:

1) наявність і характер засвоєння знань із навчальної дисципліни «Вступ до освітології» (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань);

2) якість актуалізації знань зі вступу до освітології (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення);

3) рівень оволодіння відомими прийомами аналізу педагогічних фактів та освітніх явищ, сформованості умінь і навичок використання засвоєних знань на практиці;

4) прояв творчості і самостійності в навчально-пізнавальній діяльності;

5) якість виконання самостійної навчальної роботи (зовнішнє оформлення, своєчасність виконання, ретельність тощо).

Особливими **вимогами** до знань студентів є:

- знання про становлення та етапи розвитку освітології в Україні та за кордоном;

- оволодіння знаннями про об'єкт, предмет, завдання та предметне поле освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти, напрями освітологічних досліджень, складові освітологічної підготовки та джерела розвитку освітніх систем;

- формування наукового світогляду та методологічної культури щодо цілісного сприйняття сфери освіти;

- розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти.

**Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS
із національною системою оцінювання в Україні та
Київського університету імені Бориса Грінченка (іспит)**

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
A	«ВІДМІННО» —відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	відмінно	90-100
B	«ДУЖЕ ДОБРЕ» — достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	добре	82-89
C	«ДОБРЕ» — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок		75-81
D	«ЗАДОВІЛЬНО» — посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	задовільно	69-74
E	«ДОСТАТНЬО» — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)		60-68
FX	«НЕЗАДОВІЛЬНО» з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	незадовільно	35-59
F	«НЕЗАДОВІЛЬНО» з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни		1-34

Норми оцінювання:

Оцінки **«відмінно»** заслуговує студент, який виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою науковою літературою.

Зазвичай, оцінка **«відмінно»** ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять навчальної дисципліни, усвідомлюють значення наукових знань для теорії і практики вищої освіти, в цілому, та науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи, зокрема, творчо використовують їх при розв'язанні ситуаційних професійно-педагогічних завдань.

Оцінки **«добре»** заслуговує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну наукову літературу.

Як правило, оцінка **«добре»** виставляється студентам, які засвідчили системні знання з навчальної дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

На оцінку **«задовільно»** заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу вобсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково виконав передбачені програмою завдання, ознайомився із частиною рекомендованої основної наукової літератури.

Зазвичай оцінка **«задовільно»** виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на семінарському занятті, іспиті або при виконанні залікових завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студентіві, який виявив значні прогалини у знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною науковою літературою.

Як правило, **«незадовільна»** оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з навчальної дисципліни або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

VI. КОНТРОЛЬ ЗА САМОСТІЙНОЮ РАБОТОЮ СТУДЕНТІВ

Зміст самостійної роботи студентів до кожної теми має таку структуру:

1. Опрацювання першоджерел (конспект, тези).
2. Відповідь на питання до семінарського заняття.
3. Розкриття змісту основних понять теми.
4. Переведення основної інформації теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
5. На основі опрацювання літератури, виконання практичного завдання.

Таблиця 6.1

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти			
Освітологія – витoki наукового напрямку (5год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	
Сучасна сфера освіти як об'єкт наукового дослідження (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	
Складові освітологічної підготовки (5год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	
Змістовий модуль 2. Освітологічні засади функціонування освітніх систем			
Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового простору та економічного простору (5год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	
Конкурентоспроможність освітніх систем (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	
Джерела розвитку освітніх систем (5год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	
Разом: 40 год.	Разом: 30 балів		

VII. КОНТРОЛЬ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ (ІНДЗ)

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідність змісту меті і завданням роботи	6 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	12 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
	Разом	30 балів

VIII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ:

1. Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 pp. XX століття.
2. Формування дослідницьких підструктур із проблем едукології у вищих навчальних закладах світу в 70-80 pp. XX ст.
3. Генеза поняття «освіта».
4. Освіта як сфера цивілізаційного творення.
5. Концепції «образованиеведение» та едукології на пострадянському просторі.
6. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні.
7. Характеристика поняття «освітологія».
8. Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка.
9. Предметне поле й завдання освітології.
10. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень.
11. Освітологія і формування сукупного інтелекту суспільства.
12. Етапи розвитку освітології.
13. Визначення освітології як наукової дисципліни.
14. Системні дослідження в галузі освітології.
15. Взаємозв'язок освітології з різними галузями наукового знання.
16. Характеристика складових освітологічної підготовки.
17. Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку.
18. Освіта як відображення сутності суспільного розвитку.
19. Поняття «едукологія», «образованиеведение» та «освітологія».
20. Становлення та розвиток освітології в Україні.
21. Формування освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти.
22. Значення освітології у сталому розвитку суспільства.
23. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження.
24. Трансформація поняття «освіта».
25. Освіта як сфера життєдіяльності людини і як соціальний інститут.
26. Сфера освіти як цілісне динамічне утворення.
27. Освітні парадигми та освітня практика.
28. Роль наукових досліджень для розвитку сфери освіти.
29. Синергетичні принципи освіти і науки.
30. Поняття «система», «відкрита система», «освітня система».
31. Типологія освітніх систем.
32. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління.
33. Сфера освіти як синергетична система.
34. Теоретико-методологічні засади системного та синергетичного підходів в освіті.

35. Синергетичні принципи освіти і науки.
36. Циклічність як принцип розвитку освітньої системи.
37. Чинники впливу на розвиток освітньої системи, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.
38. Структура як принципова основа функціонування освітніх систем.
39. Цілепокладання та цілеспрямованість у функціонуванні освітніх систем.
40. Освітнологія як галузь міждисциплінарного наукового знання.
41. Складові освітнологічної підготовки.
42. Планування та прогнозування розвитку освіти.
43. Правовідносини в галузі освіти.
44. Економічні механізми розвитку освіти.
45. Освітні системи в умовах глобальної конкуренції.
46. Значення філософії освіти для розвитку освітнології.
47. Внесок історії освіти в розвиток та становлення освітнології.
48. Соціологія освіти та культурологія освіти як складові освітнології.
49. Взаємовплив управління освітою та освітнології.
50. Значення освітнології для розвитку суспільства знань.
51. Освіта як соціальний інститут.
52. Взаємодія сфери освіти з іншими соціальними інститутами.
53. Класифікація соціальних інститутів (організаційні й регулятивні), їх ознаки та призначення.
54. Інваріантні характеристики соціальних інститутів.
55. Соціальна політика у сфері освіти.
56. Соціальні суб'єкти – учасники освітнього процесу (на рівнях: індивідів, різних соціальних груп), їх потреби та відносини.
57. Правові відносини у сфері освіти.
58. Освітня політика.
59. Сфера освіти як самостійна галузь господарства, духовного виробництва та матеріального накопичення.
60. Освіта як економічний феномен.
61. Освіта як фактор економічного зростання.
62. Економічні механізми розвитку освіти.
63. Застосування категорій ринкової економіки до освітніх систем.
64. Сфера виробництва освітніх послуг.
65. Освіта в системі соціальних інститутів
66. Функції освіти в суспільстві.
67. Освітні реформи та їх соціальне значення.
68. Поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.
69. Аналіз освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти.
70. Основні чинники глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг.
71. Стратегії мінімізації наслідків глобалізації на ринку освітніх послуг.
72. Освіта як сфера проектування.
73. Моніторинг освіти.
74. Стандартизація і конвергенція освіти.
75. Національна система і національна рамка кваліфікацій.

76. Забезпечення багатопрофільності університетської освіти як провідна умова конкурентоспроможності вищої школи.

77. Методики оцінювання ефективності іноваційної політики вищого навчального закладу.

78. Міжнародна освітня статистика та глобальні рейтинги у сфері освіти.

79. Провідні країни в сфері освіти за індексом освіти.

80. Показники інтернаціоналізації вищої освіти.

81. Міжнародний академічний рейтинг університетів.

82. Рейтинг країн за доступністю вищої освіти.

83. Досвід дистанційної освіти за кордоном.

84. Мегауніверситети як новий тип вищих навчальних закладів.

85. Основні принципи еволюції освітніх систем.

86. Домінанти розвитку освітніх систем.

87. Іноваційна освітня діяльність.

88. Політика вищого навчального закладу (зовнішня й внутрішня).

89. Поняття «освітній простір», «інноваційний освітній простір».

90. Прогнозування розвитку сфери освіти.

91. Гуманізація та демократизація освіти.

92. Інформатизація освіти.

93. Освіта дорослих та медіа-освіта як відповідь на виклики інформаційного суспільства.

94. Освітологічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики.

95. Концепція лідерства в забезпеченні ефективності розвитку освітніх систем.

96. Розвиток лідерських якостей управління.

97. Теорії професійного лідерства.

98. Програми розвитку лідерства як професійної компетентності.

99. Управління на засадах лідерства.

100. Стили управління, лідерства і менеджменту.

ІХ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ВСЬОГО КУРСУ

Основна література:

- Адаптивне управління:** сутність, характеристика, моніторингові системи / [Г. В. Єльнікова та ін.; за ред. Г. В. Єльнікової]; АПН України, Ун-т менеджменту освіти. – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с. – Бібліогр.: с. 536 – 570.
- Андрусів В.** Українська еліта: звідки ноги ростуть [Електронний ресурс] / В. Андрусів // Українська правда. – 2009. – 11 листопада. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2009/11/11/4307154/>.
- Андрущенко В. П.** Державно-громадський характер управління освітою / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса». – 2011. – №3. – 128 с.
- Андрущенко В. П.** Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть. (Спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 16.
- Андрущенко В. П., Лутай В. С.** Філософія освіти в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку / В. П. Андрущенко, В. С. Лутай // Наукові записки АН ВШ України. – 2004. – № 6. – С. 59 – 72.
- Андрущенко В. П.** Образовательная политика (обзор повестки дня) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельев. – К.: МП «Лєся», 2010. – 404 с.
- Аношкіна Л. І.** Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.
- Ареф'єва О.-В.** Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.
- Базалук О. А.** Філософія образования в свете новой космологической концепции: учебник. / О. А. Базалук. – К.: Кондор, 2010. – 458 с.
- Базалук О. О.** Філософія освіти: її роль та місце в системі філософського знання / О. О. Базалук // Філософські обрії. Науково-теоретичний часопис Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України та Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – 2010. – № 23. – С. 187 – 201.
- Беляков С. А.** Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12–31.
- Бех І. Д.** Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
- Бех І. Д.** Цінності як ядро особистості / І. Д. Бех. // Цінності освіти і виховання: наук.-метод. зб. / [за заг. ред. О. В. Сухомлинської]. – К., 1997. – С. 8 – 11.
- Білобровко Т. І.** Економіка освіти: навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди, 2002. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?sa=t&doc&ei=Gz2VT-qHDoaP-wakotn8Aw&usq=AFQjCNHbG1laOmtbiXhuBrPxOljYUWZnOQ&cad=rjt>.
- Бордовский Г., Извозчиков Б.** Эдукология как наука об образовании / Г. Бордовский, Б. Извозчиков // Вестник высшей школы «Alma mater». – 1991. – №3. – С. 24 – 32.
- Валєєв Р. Г.** Освітнє право України: навч. посібник / Р. Г. Валєєв. – Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. – 287 с.
- Ващенко Л. М.** Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Ващенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с.: іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.
- Видт Й. Е.** Культурологіческая интерпретация эволюции образовательных моделей / Й. Е. Видт // Педагогика, 2003. – №3. – С.32 – 38.
- Вітвицька С. С.** Методологічні основи ступеневої педагогічної освіти [Електронний ресурс] / С. С. Вітвицька. Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/7605/97/>.

Гальперіна В. О. Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. О. Гальперіна. – Київ, 2003. – 20 с.

Гапонюк П. Н. Функционирование и развитие образования как социально-экономической системы / П. Н. Гапонюк // Педагогіка. – 2011. – № 7. – 120 с. – С. 27 – 34.

Гершунський Б. С. Філософія освіти для ХХІ століття (в пошуках практико-орієнтованих освітніх концепцій) / Б. С. Гершунський. – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.

Гершунський Б. С. Філософсько-методологічні основи освітньо-педагогічної прогностики / Б. С. Гершунський // Філософія освіти. – М.: Московський психолого-соціальний інститут. Флінта, 1998. – 432 с.

Глузман О. В. Історичні передумови становлення університетської педагогічної освіти у світовому і національному контексті / О. В. Глузман // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія Сухомлинська О. В., Бех І. Д., Луговий В. І. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с. – С. 250 – 263.

Гончаренко С. У. Освіта / С. У. Гончаренко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 614 – 615.

Гончаренко С. У. Побудова педагогічної теорії / С. У. Гончаренко // Педагогічна газета. – 2006. – № 11 (148). – С. 5.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.

Городяненко В. Г. Соціологія: підручник / В. Г. Городяненко. – [3-тє вид.]. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с. – (Серія «Альма-матер»).

Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки: [монографія] / О. А. Грішнова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 254 с.

Даниленко В. Методологічні проблеми неперервної професійної освіти / В. Даниленко, К. Левківський, В. Мележик // Вища школа – 2003. – № 2 – 3. – С. 38 – 39.

Державна Національна програма «Освіта» («Україна – ХХІ століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.

Державний класифікатор України. Класифікатор професій (із змінами і доповненнями) ДК 003–95. – К.: Держстандарт України, 2001. – 592 с.

Дзвінчук Д. І. Центральні органи управління освітою в законодавстві України / Д. І. Дзвінчук // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. – Вид-во Української Академії державного управління при Президенті України. – 2003. – № 1. – Видавництво УАДУ. – 512 с. – С. 265 – 276.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 960 – 962.

Єжова О. О. Ціннісний підхід до формування особистості майбутнього кваліфікованого робітника / О. О. Єжова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2009. – № 2. – С. 296 – 306.

Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 21.

Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование; под ред. В. М. Филипповой. – М.: Центр сравнительной образовательной политики, 2003. – 303 с.

История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.: Учебное пособие для педагогических учебных заведений / Под ред. академика РАО А. И. Пискунова. – 2-е изд., испр. и дополн. – М.: ТЦ «Сфера», 2001. – 512 с.

Іванюк І. В. Освітня політика: навчальний посібник / І. В. Іванюк. – К.: Таксон, 2006. – 226 с.

Каган М. С. Человеческая деятельность (Опыт системного анализа) / М. С. Каган. – М.: 1974. – С. 22 – 30.

Каленюк І. До питання про освітній потенціал країни / І. Каленюк // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 34 – 38.

Каленюк І. С. Економіка освіти: навч. посіб. / І. С. Каленюк. – К.: Знання України, 2005. – 316 с.

Капелюшников Р. И. Концепция человеческого капитала (критика современной буржуазной политэкономии) / Р. И. Капелюшников. – М.: Наука, 1977. – 287 с.

Карпенко О. М., Бершадская М. Д. Высшее образование в странах мира: анализ данных образовательной статистики и глобальных рейтингов в сфере образования. – М.: Издательство СГУ, 2009. – 244 с.

Клепко С. Ф. Економіка освіти з точки зору філософії освіти / С. Ф. Клепко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 68 с.

Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 328 с.

Клепко С. Ф. Цінності буття і цінності освіти в контексті глобалізації / С. Ф. Клепко // Ціннісні парадигми освіти. – Х.: Основа, 2004. – 128 с.

Коміренко В. І. Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.

Корж-Ікаєва Т. Г. Освітнє право України: питання становлення / Т. Г. Корж-Ікаєва // Митна справа. – 2011. – №1 (73). – Ч. 2. – С.451 – 455.

Костєва Н. М. Тезаурусне підгрунття інформаційно-інтелектуального забезпечення наукових досліджень [Електронний ресурс] / Н. М. Костєва // Історія науки і біографістика. – 2006. – №1. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/E-Journals/INB/2006-1/06knmznd.html>. – Заголовок з екрана.

Краевский В. В. Науки об образовании и наука об образовании (методологические проблемы современной педагогики) / В. В. Краевский // Журнал «Вопросы философии». – 2009. – № 3. – С.77 – 82.

Красняков Є. В. Державна освітня політика: сутність поняття, системність, історико-політичні аспекти / Є. В. Красняков // Віче. – 2011. – № 20 (305). – С. 21 – 23.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – К.: Знання, 2010. – С. 288 – 397.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін / В. Кремень // Освіта. – 2010. – № 47 – 48 (5430-5431). – С. 4.

Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті: навч. посіб. / В. В. Крижко. – [2-ге вид.]. – К.: Освіта України, 2005. – 256 с.

Крылова Н. Б. Вопросы культурологии образования [Электронный ресурс] / Н. Б. Крылова // Научно-методическая серия «Новые ценности образования». – 2011. – № 5. – С. 2 – 16. – Режим доступа: http://www.values-edu.ru/?page_id=96.

Кузьміна С. Філософія освіти та виховання у Київській академічній традиції ХІХ – початку ХХ ст.: Монографія / Світлана Кузьміна – Сімферополь: Н. Оріанда, 2010. – 552 с. – С. 33 – 46.

Куценко В. І. Людський капітал як фактор соціальногоспозахисту населення: проблеми зміцнення / В. І. Куценко, Г. І. Свтушенко // Зайнятність та ринок праці: міжвідомчий наук. збірник. – 1999. – № 10. – С. 136 – 145.

Левченко Т. І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція: [монографія] / Т. І. Левченко. – Вінниця: «Нова книга», 2007. – С. 82 – 83.

Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод. посіб. / Єфімова С. М., Королук С. В.; за заг. ред. Колупасової А. А. – ТОВ «Видавничий дім «Плетиди», 2012. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Лозова В. І. Педагогічні цінності сучасної освіти / В. І. Лозова // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.68 – 78.

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий / За заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Луговий В. І. Проблема понятійно-категоріального апарату педагогічної науки / В. І. Луговий // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.24 – 35.

Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33 – 35.

Медведев І. А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект: [монографія] / І. А. Медведев. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – 220 с.

Мицкевич Н. Й. Едукологія: інваріантні характеристики / Н. Й. Мицкевич // Адукатор. – № 1(17), 2010. – С.21 – 27.

Надвиннична Т. Роль наукової школи у становленні освітології (вітчизняний та зарубіжний досвід) / Т. Надвиннична // Вітакультурний млин. Методологічний альманах. – 2006. – Модуль 3. – С. 13 – 16.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – 304с. – Бібліогр.: С. 138 –154. – (До 20-річчя незалежності України).

Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: [моногр.] / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін. / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 226 – 228.

Нечасев В. Я. Социология образования / В. Я. Нечасев. – М.: МГУ, 1992. – 34 с.

Новиков А. М. О структуре теории образования / А. М. Новиков // Педагогика. – 2005. – № 7. – С. 18 – 23.

Новиков А. М. Постиндустриальное образование / А. М. Новиков. – М.: Издательство «Эгвес», 2008. – 136 с.

Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк // Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Лєвовицького, Єжи Нікіторовича, Світлани Сисоевої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С.117 – 129.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напрямку «освітологія» / В. О. Огнев'юк / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоева, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с. – С. 5 – 9.

Огнев'юк В. О. Освіта – сутність часу! [Електронний ресурс] / В. О. Огнев'юк // Коментарі до Інформаційного збірника МОН України. – 2009. – № 11. – Режим доступу до журн.: www.ipro.org.ua/files/новини/ОСТАННІ_НОВИНИ/2009/.../2.do.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: «Знання України», 2003. – 450 с.

Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоева, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – № 4 (54). – С.2 – 6.

Огнев'юк В. Суспільство втрачених цінностей / В. Огнев'юк // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2008. – №3. – С.7 – 10.

Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Освітнологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4-5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.

Освітне право: навч. посіб. для студентів гуманітарних ВНЗ / [В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.]; за заг. ред. В. В. Астахова. – Х.: Вид-во НУА, 2011. – 188 с.

Освітнологія: витоки наукового напрям: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

Освітнологія: хрестоматія: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

Педагогіка: педагогические теории, системы, технологии / под ред. С. А. Смирнова. – М.: Академия, 2000. – С. 426.

Пінчук Є. А. Світоглядно-філософські передумови розробки стратегії освітньої політики / Є. А. Пінчук // Філософія. – 2010. – № 2 (102). – С. 120 – 124.

Подласый И. П. Педагогика. Общие основы. Процесс обучения: в 2 кн. / И. П. Подласый. – М.: Владос, 1999. – Кн. 1. – 576 с.

Подольська Є. А. Соціологія: 100 питань 100 відповідей / Є. А. Подольська. – К.: Інкос, 2009. – 352 с.

Попов А. А. Социально-антропологические основания практик современного образования / А. А. Попов // Вестник Томского государственного университета. – 2008. – № 314. – 207 с. – С. 59 – 62.

Проказа О. Т. Проблема трансформації класичної педагогіки в сучасну інфоосферну едукологію (питання теорії) / О. Т. Проказа // Освіта Донбасу. – № 6 (137), 2009. – С. 5 – 7.

Прокопенко Л. Л. Державна освітня політика: історико-теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Л. Л. Прокопенко // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. – 2009. – № 2 (2). – С.1 – 8. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2009-02.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фрактал 1. Эдукология: Ориентировочная основа коллективно-интерсубъектной системомыследеятельности создателей и пользователей эдукологии. (Авторская версия-навигация) / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ЛТА, 2002. – 344 с.

Прокопцов В. И. Эдукология: принципиально новая наука образования. В 4 фракталах. Фракталы 2, 3, 4. (Препринты). (Авторская версия-навигация). / В. И. Прокопцов. – СПб.: СПб ЛТА, 2004. – 568 с.

Пузиков В. Г. Социология образования: место и роль в системе социально-гуманитарного знания / В. Г. Пузиков, А. Ф. Тимофеев // Материалы Международной науч.-практ. конф. [«Международные отношения в развитии социально-экономических процессов в странах СНГ»], (Омск, 14-15 июня 2001 г.). – Омск: Издательство ОмГПУ, 2001. – 292 с. – С. 9 – 11.

Рогова О. Г. Аксіологічний аспект гуманітарної парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. Г. Рогова // Філософія № 4 (72). – 2010. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.

Сірополько С. О. Історія освіти в Україні / С. О. Сірополько; Підготував Ю. Вільчинський. – [2 вид.]. – Львів: Афіша, 2001. – 664 с.

Саух П. Ю. Сучасна освіта: портрет без прикрас (між негативною креативністю ідей і українською вестернізацією) / П. Ю. Саух // Розвиток сучасної освіти: освітлогічні наголоси: наук. пр./ за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітнологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти». – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С.62 –75.

Саух Ю. П. Філософія освіти – педагогіка – освітнологія. Інтерв'ю з Віктором Огнев'юком / Ю. П. Саух, О. В. Вознюк // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2010. – № 1 – 2. – С. 2 – 4.

Свиридов О. А. Теория и методология функционирования образовательных систем: диссертация... д-ра экон. наук: 08.00.01 / О. А. Свиридов. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с. – РГБ ОД, 71:07-8/398.

Сергеева Т. Современное образование в контексте парадигмы «личность – образование – социум» / Т. Сергеева // Дайджест педагогических идей та технологій школа-парк. – 2001. – № 5-6. – С. 26–30.

Сисосва С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисосва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисосва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Сисосва С. О. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навчальний посібник / С. О. Сисосва, І. В. Соколова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.

Сисосва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: [моногр.] / С. О. Сисосва. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с.

Сисосва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисосва // Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисосва, Г.С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисосва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С.О. Сисосва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

Сисосва С. О. Особистісно орієнтовані технології у професійній підготовці майбутніх фахівців / С. О. Сисосва // Кримські педагогічні читання: матеріали міжнар. наук. конф., Алушта, 12-17 верес. 2001 р. / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти [та ін.; за ред. С.О.Сисосвої]. – Ч.: 2001. – С. 297 – 302.

Сисосва С. О. Сучасні підходи до визначення педагогічних технологій / С. О. Сисосва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик та ін. / Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія за ред. С. О. Сисосвої. – К.: ВПОЛД, 2001. – С. 13 – 53.

Сисосва С. О. Культурологічні концепти освітології в контексті розвитку полікультурного суспільства / С. О. Сисосва / Edukacja w społeczeństwach wielokulturowych. – Redakcja: W. Krempień, T. Lewowicki, J. Nikitorowicz, S. Syszejewa. – Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, ZNP Uniwersytet w Białymstoku, 2012. – С. 131 –145.

Скідін О. Л. Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій: [монографія] / О. Л. Скідін: – Запоріжжя: ЗДУ, 2000. – 291 с.

Смирнова Е. Э. Социология образования / Е. Э. Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с. – С. 41 – 60.

Современное образование как открытая система: коллективная монография / под ред. Н. Г. Ничкало, Г. Н. Филонова, О. В. Суходольской-Кулешовой. – М.: Институт научной и педагогической информации РАО, издательство «ЮНИТИ-ДАНА», издательство «ЮРКОМПАНИ», 2012. – 576 с.

Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога за двома спеціальностями: [монографія] / І. В. Соколова; за ред. С. О. Сисосвої / АПН України; МОН України; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – 2008. – С. 12–46.

Степко М. Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя. / М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ. – Харків, 2004. – С. 18 – 19.

Стрельник О. Н. Концепции современного естествознания: конспект лекций / О. Н. Стрельник. – М.: Издательство Юрайт; Высшее образование, 2010. – 224 с.

Субетто А. И. Принцип, законы и структура науки об образовании – образованиеведения. Императив Неклассического синтеза [Электронный ресурс] / А. И. Субетто // «Академия Тринитаризма». – М., 2003. – Эл. № 77-6567, публ.10892. – Режим доступа: <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0016/001a/00160053.htm>

Суходольский Г. В. Структурно-алгоритмический анализ и синтез деятельности / Г. В. Суходольский. – Л.: ЛГУ, 1976. – С.17– 18.

Lumby, J. (2006). Conceptualising diversity and leadership: evidence from 10 cases. (Ламбі, Дж. Концептуальний погляд на розмаїтість і лідерство: за результатами 10 конкретних прикладів) / Educational Management Administration and Leadership, 34(2), 151-166.
Steiner Elizabeth Educology of the Free / Elizabeth Steiner – Philosophical Library, New York, 1981. – 68 p.

Додаткова література:

Андрущенко В. П. Українська педагогічна освіта у європейському просторі / В. П. Андрущенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя АПН України) / ред. колегія Сухомлинська О. В., Бех І. Д., Луговий В. І. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т.4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с.

Ареф'єва О. В. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: [монографія] / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 207 с.

Баширова М. Я. Роль образования в информационном обществе / М. Я. Баширова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2005. – № 7. – С. 10-22.

Беккер Г. Экономический анализ и человеческое поведение / Г. Беккер // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем. Предмет исследования. – Начала-пресс 1993. – Т.1. – Вып.1. – С. 45.

Беляков. С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление: практика и анализ. – 2008. – № 6. – С. 12 – 31.

Беспалов П. В. Компьютерная компетентность в контексте личностно ориентированного обучения / П. В. Беспалов // Педагогика. 2003. – №4. – С.41– 45.

Бех І. Д. Освітньо-виховний процес як соціокультурне явище / І. Д. Бех // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: зб. наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.- практич. конф. [«Освітнологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»]; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева та ін. – К.: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Болонский процесс: Бергенский этап / под науч. ред. д-ра пед. наук, профессора В. И. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, Российский Новый Университет, 2005. – 174 с.

Ващенко Г. Виховний ідеал / Григорій Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. – 190 с. – С.183.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Л. М. Ващенко. – К.: ВПЦ «Тираж», 2005. – 379 с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 332 – 365.

Вербицкий А. А. Кросс-культурный контекст образования и становление новой педагогической парадигмы / А. А. Вербицкий // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 8. – С. 28 – 31. – (Научные сообщения).

Вернадский В. И. Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – М.: Наука, 1975. – Кн. 1: Пространство и время в неживой и живой природе. – 175 с.

Вернадский В. И. Размышления натуралиста: В 2-х кн. / В. И. Вернадский. – Кн. 2: Научная мысль как планетарное явление. – Послесловие И. В. Кузнецова и Б. М. Кедрова – М.: Наука, 1977. – 191 с.

Вишневський О. Природа цінностей виховання / О. Вишневський. // Педагогічна думка. – 2006. – №2. – С. 11 – 22.

Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія в трьох томах / Б. Д. Гаврилишин, В. А. Ющенко, А. С. Гальчинський. – Київ: Вид. центр «Академія», 2000; Тернопіль: «Академія народного господарства». – 2000. – Том 1. – С. 748.

Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє: до ефективніших суспільств. Доповідь Римському клубові / Б. Гаврилишин; пер. з англ. Л. Лещенко. – К.: Основи, 1993. – 238 с. – С. 11.

Гегель Г. В. Ф. Феноменология духа / Г. В. Ф. Гегель. – М., 1959. – Сочинения Т. IV. – 618с. – С. 21-22.

Гадамер Г.-Г. Истина и метод / Ганс-Георг Гадамер; [пер. з нім. Олександр Мокровський]. – К.: Юніверс, 2000. – (Філософська думка). – Т.І: Герменевтика I: Основи філософ. герменевтики. – 464 с. – С.133.

Д'юї Джон Демократія і освіта / Джон Д'юї – Львів: Літопис, 2003. – 294с.

Дічек Н. П. Методологічні аспекти проблеми педагогічного новаторства в історії шкільництва України / Н. П. Дічек // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С.96 – 108.

Доклад о развитии человека 2010. Реальное богатство народов: пути к развитию человека / [пер. с англ.; ПРООН]. – Москва: Издательство «Весь Мир», 2010. – 244 с.

Зуев В. Криза освіти: український контекст / Віталій Зуев, Валентина Зуева // Вища освіта України. – 2010. – № 2. – С. 8.

Иншаков О. В. Реализация новых подходов / О. В. Иншаков // Экономика образования. – 2008. – № 1. – С. 35–39.

Коваленко О. Щоб інтелектуальний ресурс став капіталом / О. Коваленко // Освіта України. – 2010. – № 3. – С. 2.

Кови С. Лидерство, основанное на принципах / Стивен Кови; [пер. с англ.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 302с.

Колесникова И. Проблемы подготовки современного предпринимателя / И. Колесникова // Вестник высшей школы, 2003. – №2. – С.17–22.

Комаров В. Я. Эффективность и интенсификация непроизводственной сферы / В. Я. Комаров, В. Д. Улановская. – М.: Экономика, 1987. – 158 с.

Коміренко В. І. Псевдоекономіка освіти. Болонський аспект. Український контекст / В. І. Коміренко // Економіка освіти і освітня діяльність: матеріали Всеукр. семінару, 8 грудня 2006 р. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 68 с. – С. 22 – 28.

Локшина О. І. Стратегія Європейського Союзу у галузі освіти: етапи розвитку / О. І. Локшина // Педагогічна і психологічна науки в Україні / відп. ред. О. В. Сухомлинська. – К.: Педагогічна думка, 2007 – Т. 1. Теорія та історія педагогіки. – С. 209 – 218.

Маловідомі періоджерела української педагогіки (друга половина XIX-XX ст.): [хрестоматія / упоряд.: Л. Д. Березівська та ін.]. – К.: Наук.світ, 2003. – 418с.

Мануйлов В., Галкин В. Открытое образование: перспективы, рациональность, проблемы / В. Мануйлов, В. Галкин // Высшее образование в России, 2004. – №1. – С.93 – 103.

Маркс К. Капитал / К. Маркс / Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. – М.: Издательство политической литературы, 1960. – Т. 23. – 920 с.

Медоуз Д. Пределы роста. 30 лет спустя / Медоуз Д., Рандерс Й., Медоуз Д.; пер. с англ. – М.: ИКЦ «Академкнига», 2007. – 342 с.

Мириманова М. С. Информационно-когнитивные процессы / М. С. Мириманова – М.: 1989. – С. 80.

Москаль Ю. Сьоме щорічне зібрання авторської наукової школи професора Анатолія Фурмана / Ю. Москаль // Психологія і суспільство. – 2005. – № 4. – С. 163.

Мукомел С. А. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти [Електронний ресурс] / С. А. Мукомел // Вісник Черкаського університету: [зб. наук. ст.] Випуск 126. Серія Педагогічні науки / М-во освіти і науки України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 167 с. – С.108 – 113. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N126/N126p108-113.pdf.

Національна Доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 9.

Оливера К. Э. К теории сравнительной педагогики / К. Э. Оливера // Перспективы. Вопросы образования. – 1989. – № 2 (66).

Освітній менеджмент: навчальний посібник / за ред. Л. І. Даниленко, Л. М. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с. – С.102 – 105.

Пригожин И. Делать не физику бога, а физику человека / И. Пригожин // Известия. – 1993. – 24 июля, суббота. – № 138 (23993). – 16 полос.

Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки за напрямом «Реформа освіти», 2 червня 2010 р. [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/content/ker-program.html>.

Робуль О. Синергетика як інноваційна методологія педагогічної освіти / О. Робуль // Філософія освіти. – 2006. – №1 (3). – С. 35 –36.

- Рогова О. Г.** Аксіологічний аспект гуманітарної парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. Г. Рогова // *Філософія* № 4 (72). – 2010. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Grani/2010_4/F-7.pdf.
- Роджерс К.** Свобода учится / К. Роджерс, Д. Фрейберг. – М.: Смысл, 2002. – 527 с. – С. 8.
- Свиридов О. А.** Теория и методология функционирования образовательных систем: дисс. ... д-ра экон. наук: 08.00.01 / Свиридов Олег Александрович. – Йошкар-Ола, 2006. – 363 с.
- Соціологія: терміни, поняття, персоналії: навчальний словник-довідник** / [укл. В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін.] – К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ», 2002. – 480 с. – С. 422.
- Субетто А. И.** Социогенетика: системогенетика, общественный интеллект, образовательная генетика и мировое развитие / А. И. Субетто. – М., 1994.
- Субетто А. И.** Сочинения. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм. Ноосферизм: движущие или новая научно-мировоззренческая система? / Под ред. Л. А. Зеленова. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2006. – 644 с.
- Субетто А. И.** Сочинения. Ноосферизм: В 13 томах. / А. И. Субетто. – Кострома: КГУ им. Н. А. Некрасова, 2007. – Том седьмой: Системология образования и образованиеведение // Под ред. Л. А. Зеленова. – 520 с.
- Сухомлинська О. В.** Історико-педагогічний процес в Україні: регіональний вимір / О. В. Сухомлинська // *Шлях освіти*, 2007. – № 2. – 56 с. – С. 42 – 49.
- Сухомлинський В. О.** Вибрані твори в 5-ти. / В. О. Сухомлинський. – К.: «Радянська школа», 1976. – Т. 4. – 640 с. – С. 394 – 626.
- Терехов П.** Формирование педагогической компетентности специалиста в системе непрерывного социокультурного образования / П. Терехов // *Вестник высшей школы*, 2003. – №2. – С.7 – 12.
- Тестов В.** Качество и фундаментальность высшего образования в России / В. Тестов // *Высшее образование в России*. – 2008. – №10. – С.89 – 92.
- Торосян В. Г.** История образования и педагогической мысли: учебник для вузов / В. Г. Торосян. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2006. – 351 с.
- Тоффлер Э.** Шок будущего / Э.Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557, [3]с. – (Philosophy). – С. 330.
- Фромм Е.** Мати чи бути? / Е. Фромм.; [пер. з англ. О. Ю. Михайлова, А. Ю.Буряк]. – К.: Укр. письменник, 2010. – 222 с. – (Світло світогляду). – *Бібліогр.*: С. 215 – 222.
- Фурман А. В.** Психокультура української ментальності / А. В. Фурман. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с. – С. 113.
- Чернилевский Д. В.** Дидактические технологии в высшей школе / Д. В. Чернилевский. – М.: 2002. – С. 426.
- Шевчук Д. М.** Культура у мереживі мереж / Д. М. Шевчук // *Критика*, число 3 – 4 (161 – 162). – 2011. – С. 14 – 16.
- Щедровицкий Г. П.** Рефлексия и ее проблемы / Г. П. Щедровицкий. – М.: 1975. – С. 10 – 16.
- Яковенко Л. І.** Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань / Л. І.Яковенко, О. В. Пашенко – Полтава: Скайтек, 2011. – 216 с.
- Якушев А. Н.** Порядок присуждения ученых степеней по первым уставам Дерптского, Московского, Харьковского и Казанского университетов / А. Н. Якушев, Д. А. Хохлова, Ю. В. Эйдельмант / Ученые степени в России: XVIII в. – 1918 г.: сб. научных статей. – вып. 1 в 2-х частях / [под науч. ред. А. Е. Иванова, В. А. Шаповалова, А. Н. Якушева]. – Ставрополь: Ин-т рос. Истории РАН, СГУ, 1996. – Часть вторая. – С. 142 –147.
- Ярская В. Н.** Социология образования: учеб. пособ. / под ред. Д. В. Зайцева. [В. Ярская, И. Лошакова, Д. Зайцев, Л. Шаласва, О. Григорьева]. – Саратов: Изд-во СГТУ, 2004. – 300 с. – С. 11 – 50.
- Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth** / [Communication from the European Commission]. Brussels, 2010. – COM (2010) 2020 final. – 34 p.

Навчальне видання

ВСТУП ДО ОСВІТОЛОГІЇ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом»
освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

**Розробник: Огнев'юк Віктор Олександрович,
Сисосва Світлана Олександрівна**

*Свідоцтво про державну реєстрацію
суб'єкта видавничої діяльності
серія ДК № 4249 від 29.12.2011 р.*

Підписано до друку 26.05.2014 р.
Формат 60x84/8. Гарнітура «Times»
Папір офсетний. Ум. друк. аркушів 4,9.
Тираж 300. Замовлення № 30.

Видавництво ВП «Едельвейс»
03170, м. Київ, вул. Зодчих, 74,
Тел. (044)221-97-70
E-mail: vid_edelveis@ukr.net